

Migrantskim in begunskim otrokom prijazne podporne
storitve v primerih spolnega nasilja in nasilja na podlagi
spola

Sofinancirano iz sredstev
programa Evropske unije
»Pravice, enakost in državljanstvo«

Program BASE

**Kurikulum BASE za kulturno mediatoriko
(WP3_D3.1)**

Vsebina

Vsebina.....	2
Projekt BASE.....	1
Program BASE	1
Kurikulum BASE za kulturno mediatorko.....	2
O kurikulumu.....	2
1 Kako začeti delavnico in aktivirati skupino	4
1.1 Sprehodimo se in se spoznajmo	4
1.2 Podobnosti.....	5
1.3 Dve resnici, ena laž	6
1.4 ABC	6
1.5 Osnovna pravila.....	7
1.6 Pa začnimo: predstavitve na mah.....	7
1.7 Ogrejmo se in si izberimo mesto	8
1.8 Drugačna predstavitev.....	8
1.9 Zapuščene v nevihti	9
2 Terminologija	10
Teme in učinki	10
Učne aktivnosti	12
2.1 Doumeti pomen družbenega spola: kaj to je in kako se razlikuje od biološkega?	12
2.2 Patriarhat proti feminizmu; moškost proti ženskosti.....	13
2.3 Vsaka tretja ženska potrebuje pomoč! Zmote o nasilju nad ženskami	14
3 Uvod v sodne postopke v primerih spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola	17
Opredelitev pojmov/Glosar	18
Teme in učinki	19
Učne aktivnosti	21
3.1 Ohranjati osebno varnost.....	21
3.2 Samo otrok?.....	22
3.3 Ker smo ljudje	23

3.4	Miselni zemljevid sodelovanja različnih ravni podpore	24
3.5	Otroku prijazno pravosodje v primerih spolne zlorabe in nasilja na podlagi spola.....	25
4	Komuniciranje o nasilju na podlagi spola v multikulturnem okolju.....	27
	Teme in učinki	27
	Učne aktivnosti	28
4.1	Zavedanje o neverbalni komunikaciji in njeno razumevanje	28
4.2	Kako pomemben je občutek, da nas cenijo in poslušajo.....	29
4.3	Vloga predstavnice manjšine/kulturne mediatorke - scenariji	29
5	Ozaveščanje znotraj skupnosti.....	31
	Teme in učinki	32
	Učne aktivnosti	34
5.1	Ozaveščanje o spolnem nasilju in nasilju na podlagi spola s pomočjo glasbe in avdio-vizualnih medijev	34
5.2	Družinske zadeve	35
5.3	Povezane z rdečo nitjo.....	40
5.4	Kakšno je tvoje stališče?	41
6	GRADIVO	44
6.1	Vrste spolnega nasilja	44
6.2	Izroček »Konvencija o otrokovih pravicah« (poenostavljena različica).....	45
6.3	Izroček za aktivnost »Miselni zemljevid sodelovanja različnih ravni podpore«	49
6.4	Izročki za aktivnost »Otroku prijazno pravosodje v primerih spolne zlorabe in nasilja na podlagi spola«	50
6.5	Izroček »Neverbalna komunikacija«	57
6.6	Izroček za aktivnost o aktivnem poslušanju	59
6.7	Izročki za aktivnost »Vloga predstavnice manjšine« (scenariji)	60
6.8	Izroček z besedilom pesmi "Love the Way You Lie" – Eminem z Rihanno	66

Pravno obvestilo in zavrnitev odgovornosti

Pričujoči dokument je oblikovan v sklopu projekta BASE: Migrantskim in begunskim otrokom prijazne podporne storitve v primerih spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola. Delovni program Evropske komisije »Pravice, enakost in državljanstvo«, referenčna številka: REC-RDAP-GBV-AG-2017/ 809952.

Dokument je nastal ob finančni pomoči delovnega programa Evropske unije »Pravice, enakost, državljanstvo«. Njegova vsebina, za katero so odgovorni izključno avtorji, v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije.

Izvirni dokument

BASE partnership. 2019. *BASE Program Guidelines*. BASE: Migrant & refugee child-friendly support services in cases of sexual and gender-based violence, Rights, Equality and Citizenship Work Programme of the European Commission, Reference Number: REC-RDAP-GBV-AG-2017/ 809952.

Urednika

Iliana Balabanova, GAF, Bolgarija

Martin Stark, ABIF, Avstrija

Sofinancirano iz sredstev
programa Evropske unije
»Pravice, enakost in državljanstvo«

Projekt BASE (REC-AG-2017/REC-RDAP-GBV-AG-2017/809952) je sofinanciran s sredstvi programa Evropske komisije "Pravice, enakost in državljanstvo". Za vsebino in gradiva projekta so odgovorni izključno njegovi avtorji. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za kakršno koli rabo, ki lahko izhaja iz informacij, podanih v tem dokumentu.

Projekt BASE

Projekt BASE je odziv na potrebe po spodbujanju otrokom prijaznih postopkov v primerih nasilja na podlagi spola nad mladoletnimi begunkami/migrantkami z razvijanjem trajnostnih strategij za spodbujanje vključujočega komuniciranja in kulture zaupanja med izvajalci svetovalnih in podpornih storitev (socialnimi delavci, zdravstvenimi delavci, akterji iz nevladnih organizacij, psihologi, delavci v šoli, organi kazenskega pregona), žrtvami, njihovimi svojci in skupnostmi, s čimer preprečujemo ponovno travmatizacijo žrtve in spodbujamo prijavljanje nasilja na podlagi spola.

Z ozaveščanjem o tem pojavu ter spodbujanjem vključujočega komuniciranja in kulture zaupanja med preživelimi, njihovimi družinami, izvajalci svetovalnih in podpornih storitev ter skupnostmi projekt BASE ne nazadnje prispeva tudi k omejevanju nasilja na podlagi spola nad mladoletnimi begunkami/migrantkami.

Program BASE

Cilji učnega programa BASE so:

- opolnomočenje migrantk za delo kulturnih mediatorok v postopkih, ki obravnavajo nasilje na podlagi spola nad mladoletnimi begunkami/migrantkami;
- izboljšanje usposobljenosti strokovnih delavcev za komuniciranje in obravnavanje potreb mladoletnih migrantk in njihovih družin;
- spodbujanje vključujočih svetovalnih in podpornih storitev ter postopkov, zmanjševanje ponovne travmatizacije žrtev in s tem prispevanje k večji prepoznavnosti pojava znotraj migrantskih skupnosti (omogočanje lažjega razkrivanja in prijavljanja) in k njegovemu preprečevanju (z ozaveščanjem).

Program BASE se deli na dva kurikulumata:

- Kurikulum BASE za kulturno mediatoroko
- Program razvijanja kompetenc za strokovne delavce

Kurikulum BASE za kulturno mediatorko

Kurikulum BASE za kulturno mediatorko je učno orodje, namenjeno razvijanju kompetenc migrantskih ali begunskih žensk za delo kulturnih mediatork oziroma predstavnic manjšine, ki bi s strokovnimi službami sodelovale pri obravnavi primerov nasilja na podlagi spola nad begunskimi/migrantskimi dekleti. Kurikulum se osredinja na potrebo po izboljšanju otrokom prijaznih mehanizmov in je usmerjen v razvijanje znanja udeleženk usposabljanja o ključnih vidikih sodnih postopkov, komunikacijskih strategij in razumevanja kultur, ki zajemajo:

- senzibiliziranje in ozaveščanje o nasilju na podlagi spola, vključno z nasiljem nad otroki;
- izboljšanje razumevanja kultur za lažje komuniciranje z dekleti, ki so preživela nasilje na podlagi spola, in z njihovimi družinami;
- razvijanje kompetenc, ki bodo omogočile lažjo komunikacijo o zlorabah med strokovnimi delavci in migrantskimi dekleti, ki so preživela nasilje na podlagi spola;
- izboljšanje kompetenc za podajanje smernic strokovnim delavcem v svetovalnih in podpornih službah, ki se ukvarjajo s spolnim nasiljem in nasiljem na podlagi spola nad otroki (starimi manj kot 18. let);
- podpiranje komunikacije v različnih situacijah s poudarkom na razkrivanju nasilja in zlorab ter stalni podpori;
- osnovno razumevanje sodnih postopkov v primerih nasilja na podlagi spola nad mladoletnimi osebami, vključno s podajanjem prijave, informativnim razgovorom in zaslišanjem;
- izboljšanje kompetenc za komunikacijo in sodelovanje z zainteresiranimi stranmi pri ozaveščanju o spolni zlorabi in nasilju na podlagi spola znotraj migrantskih skupnosti in uporabo teh veščin pri delu s službami, ki strokovno obravnavajo tovrstne primere (varne hiše za otroke, sprejemni centri in policija).

O kurikulumu

Pred snovanjem programa BASE in pričujočega Kurikuluma za kulturno mediatorko smo izvedli intenzivne teoretične in terenske raziskave z metodo fokusnih skupin v posameznih partnerskih državah. Cilj faze teoretičnega raziskovanja je bil pridobiti vpogled v to, kako se v partnerskih državah uradno beležijo različne oblike nasilja na podlagi spola, ali so katere od njih še posebej pogoste in če so, v kolikšni meri, katere oblike svetovalnih in podpornih storitev so na voljo dekletom, žrtvam nasilja na podlagi spola, ter kateri so primeri dobre prakse v partnerskih državah¹.

Rezultati raziskovalne faze so pokazali, da se razmere v partnerskih državah zelo razlikujejo glede na prisotnost migrantskih skupnosti, značaj in razširjenost določenih oblik nasilja na podlagi spola, razpoložljivost svetovalnih in podpornih storitev ter dojemanje vloge kulturnih mediatork. Zato smo kurikulum oblikovali tako, da omogoča prilagajanje razmeram v posamezni državi ali specifikam posameznih skupin udeleženk usposabljanja. To smo dosegli na dva načina:

¹ Več o predhodnih raziskavah in njihovih rezultatih najdete na spletni strani projekta <http://base.uncrcpc.org//Main/BaseTools>

- 1) Da bi dosegli prej omenjene cilje, smo kurikulum razdelili na sklope učnih modulov. Pri vsakem od modulov smo projektni partnerji razdelali učinke oziroma navedli kompetence, ki naj bi jih udeleženske med usposabljanjem razvijale.
- 2) Na podlagi pričakovanih učinkov smo za vsak modul zasnovali nabor učnih aktivnosti. Pri izbiri aktivnosti smo dali prednost sodelovalnim strategijam in metodam neposrednega učenja, uvodna predavanja pa zmanjšali na minimum. Sodelovalne metode so namreč primernejše za ohranjanje interakcije na učnih urah in spodbujanje udeleženk za prenos znanja na podlagi izmenjave strokovnih izkušenj.

Trenerji lahko izbirajo med različnimi učnimi aktivnostmi znotraj vsakega modula in v izvajanju usposabljanja določenim dejavnostim dajejo prednost pred drugimi. Posebej priloženi Priročnik za izvajalce izobraževanja vsebuje informacije o tem, kaj je treba upoštevati pri izvajanju usposabljanja, pa tudi okvirne načrte usposabljanja.

Kurikulum za kulturno mediatorico sestavljajo naslednji moduli:

- Terminologija
- Sodni postopki
- Komuniciranje o nasilju na podlagi spola v multikulturnem okolju
- Ozaveščanje znotraj skupnosti

Vsak od teh modulov vsebuje opis pričakovanih učinkov in vrsto učnih aktivnosti, s katerimi te učinke dosežemo. Poleg tega kurikulum vsebuje tudi niz aktivnosti za začetek in zaključevanje delavnice za usposabljanje.

1 Kako začeti delavnico in aktivirati skupino

1.1 Sprehodimo se in se spoznajmo

CILJI: Cilji te aktivnosti so pomagati udeleženkam, da se bolje spoznajo (vendar ne s predstavitvami sede, kot je to običajno), ter spodbuditi njihovo zanimanje, pritegniti njihovo pozornost in povečati pripravljenost za sodelovanje, hkrati pa oblikovati skupine za nadaljnje skupinske aktivnosti.

OPIS: Pripravite vzdušje z izborom in predvajanjem sproščujoče in vedre glasbe. Nato zaprosite udeleženke, naj vstanejo in se sprehodijo po prostoru, ki ga zamejujejo v krog postavljeni stoli.

Medtem ko se udeleženke gibljejo po prostoru, jim podajte naslednja navodila:

- »Občasno bom glasbo ugasnil.«
- »Ko glasba utihne, se ustavite in z udeleženkami, ki stojijo najbližje vam, oblikujte skupinice po tri osebe.«
- »Znotraj teh skupinic se na kratko predstavite: z imenom (ne pa tudi priimkom), povejte, kaj ste po poklicu ali kaj drugega o sebi. Na primer: »Sem Almira in delam kot psihologinja« ali pa »Ime mi je Rona. Sem pustolovskega duha.«
- »Ko spet zaslišite glasbo, se znova sprehodite po prostoru.«
- »Vsakič, ko glasba spet utihne, oblikujte skupinice po tri osebe s tistimi udeleženkami, s katerimi še niste govorili, in se jim predstavite.«

Tako v naslednjih 5 minutah 3- do 4-krat predvajajte in ugasnite glasbo.

Nato, ko se glasba še predvaja, prosite sodelujoče, naj v trenutku, ko glasba utihne, stopijo pred drugo osebo in povedo ime in poklic te druge osebe. Na primer: »Ti si Almira, psihologinja« ali »Ime ti je Rona in si pustolovskega duha«. V naslednjih 5 minutah znova 3- do 4-krat ugasnete in spet predvajate glasbo.

Če se udeleženke med seboj že poznajo, jim lahko daste drugačna navodila za pogovor v času, ko glasba utihne. Na primer: naj povedo, katera je njihova sanjska turistična destinacija, najljubša hrana ipd.

Ob zaključku aktivnosti, ko še zadnjič utiša glasbo, zaprosi udeleženke, naj se razdelijo v skupine po 5–6 oseb. Nato jim povejte, da bodo v tako oblikovanih skupinah sodelovale v naslednjih aktivnostih tega modula.

VRSTA AKTIVNOSTI: spoznavna aktivnost

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 10 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: prostor, obkrožen s stoli, znotraj katerega se udeleženke lahko udobno sprehajajo.

UČINKI:

- Udeleženke se med seboj bolje spoznajo.
- Poveča se njihovo zanimanje za sam modul in sodelovanje v njem.
- Udeleženke se razdelijo v skupine za nadaljnje skupinske aktivnosti.

VIR: ni na voljo

1.2 Podobnosti

CILJI: Udeleženke delavnice se spoznajo in se sprostijo.

OPIS:

1. Udeleženke zaprosite, naj vstanejo in se postavijo v krog, tako da se bodo gledale.
2. Pojasnite jim, da boste prebrali trditev, one pa se bodo morale odločiti, ali ta zanje velja ali ne. Če trditev zanje velja, naj naredijo korak naprej, v notranjost kroga. Če trditev zanje ne velja, naj ostanejo na svojih mestih.

Opomba: Udeleženke imajo pravico ostati pri miru in se ne premakniti s svojega mesta.

3. Zaprosite udeleženke, naj pred odločitvijo, ali bodo stopile korak naprej, o vsaki trditvi premislijo. Opozorite jih, da je interpretacija trditve povsem subjektivna in da ne obstajajo pravilne ali nepravilne interpretacije.

Nasvet za trenerja: Trditve preberite vsako posebej. Med eno in drugo trditvijo počakajte, da se udeleženke odločijo. Če je treba, dovolite tudi čas za razpravo. Preden preberete naslednjo trditev, udeleženke zaprosite, naj se vrnejo na svoja mesta, če so med razpravo stopile naprej v notranjost kroga.

Seznam trditev:

- a) Danes sem zajtrkovala.
- b) Rada imam sneg.
- c) Kraj, kjer prebivam, imam za svoj dom.
- d) Rada spremljam šport ali se v njem udeležujem.
- e) Rodila sem se v Evropi.
- f) Govorim več kot en jezik.
- g) Rada kuham.
- h) Sem v partnerski zvezi.
- i) Imam otroke.
- j) Všeč mi je, kako pojem, čeprav drugim ni.
- k) Ob eni od trditev v tej vaji sem se odločila, da se ne bom odzvala, čeprav je veljala tudi zame.

Ta aktivnost omogoča udeleženkam, da prepoznajo podobnosti in razlike, bodisi med svojimi kulturami, matičnimi državami ali med seboj kot posameznicami. Izberite trditve, ki najbolj ustrezajo kontekstu države ali so na splošno bolj neproblematične.

VRSTA AKTIVNOSTI: spoznavna igra

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 15 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: odprt prostor, dovolj velik, da je v njem udeleženkam udobno in se lahko postavijo v krog.

VIR: <http://www.culturalorientation.net/providing-orientation/tools/icebreakers> (Cultural Orientation Resource Center)

1.3 Dve resnici, ena laž

CILJI: Udeleženke se bodo bolje spoznale in ustvarile temelje za medsebojno sodelovanje.

OPIS:

1. Udeleženke zaprosite, naj vstanejo in se postavijo v krog. Povejte, da je namen te vaje, da se bolje spoznajo.
2. Pojasnite, da bo vsaka od njih morala povedati, kako ji je ime, potem pa dodati še dve resnični in eno lažno trditev o sebi. Ostale udeleženke bodo morale uganiti, katera trditev ni resnična. Da bi bila aktivnost čim bolj zabavna, naj se vse poskušajo domisliti čim bolj realističnih laži.
3. Potem ko udeleženka, ki je na vrsti, pove tri stvari o sebi, ostale glasujejo za trditev, za katero menijo, da je neresnična. Ob koncu vsakega kroga avtorica trditev razkrije, katera je bila laž.

VRSTA AKTIVNOSTI: spoznavna igra

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 15 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: ni posebnih zahtev

VIR: icebreakers.ws. Dostopno na spletni strani: <https://www.icebreakers.ws/small-group/two-truths-and-a-lie.html> (Maria Elli Doufexi Kaplani; KMOP)

1.4 ABC

CILJI: Namen te aktivnosti je pomagati udeleženkam, da se bolje spoznajo. Z njo se bodo ženske začele počutiti bolj opolnomočene kot posameznice znotraj skupine.

OPIS:

- Pojasnite in s svojim zgledom pokažite, kaj pričakujete od vsake od udeleženek:
- »Predstavite se z imenom, povejte, kje ste se rodili, nato pa pod A, B in C naštejete še tri pozitivne stvari o sebi.«

VRSTA AKTIVNOSTI: skupinsko delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 20 minut, odvisno od velikosti skupine

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: soba ali avla, dovolj prostorna za vašo skupino.

UČINKI:

- Udeleženke se na začetku usposabljanja tako bolje spoznajo in pridobijo samozavest.

VIR: ni na voljo

1.5 Osnovna pravila

CILJI: Namen te aktivnosti je pomagati udeleženkam določiti osnovna pravila, po katerih se bodo ravnale med sodelovanjem v usposabljanju.

OPIS:

- Udeleženkam predstavite nekaj primerov osnovnih pravil, kot so spoštovanje časovnih omejitev aktivnosti, zaupnost, uporaba telefonov ipd., in jih pozovite, naj še same predlagajo dodatna pravila, ki se jim zdijo pomembna za učinkovito učenje.
- Posebej pretehtajte vsako od sprejetih pravil, zakaj je pomembno za skupino in posameznice v njej, in s tem spodbudite skupinsko razpravo.
- Potem se ko skupina dogovori glede osnovnih pravil, poskrbite, da bodo na vidnem mestu ves čas usposabljanja, in po potrebi opozorite nanje v nadaljevanju usposabljanja.

VRSTA AKTIVNOSTI: skupinsko delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 10 minut, odvisno od velikosti skupine

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: dovolj velik prostor za skupino, tabla z listi ('flipchart'), pisala, lepilne blazinice (npr. UHU patafix).

UČINKI:

- S tem ko se udeleženke skupaj dogovorijo, kakšna bodo osnovna pravila, prevzamejo odgovornost za to, da jih bodo spoštovale.

VIR: ni na voljo

1.6 Pa začnimo: predstavitve na mah

CILJI: Predstavitev in razmislek o občutkih in pričakovanjih glede usposabljanja.

OPIS: Po sobi razporedite več tabel z listi, nanje pa zapišite trditve, ki bodo udeleženke spodbujale k razmišljanju o svojih občutkih in pričakovanjih. Spodaj je navedenih nekaj primerov trditev, ki jih je mogoče uporabiti:

- Po mojem mnenju je ta tema ...
- Bojim se, da ...
- Moje idealno usposabljanje bi vključevalo ...
- Trenutno bi me v zvezi s temo zanimalo ...
- Upam, da mi bo usposabljanje prineslo izkušnjo ...
- Skrbi me, da ...
- Da bila ob koncu usposabljanja zadovoljna, je pomembno, da ...

Udeleženke povabite, naj se sprehodijo po prostoru in dopolnijo dane stavke (udeleženke na liste zapisujejo svoja nadaljevanja stavka druga pod drugo). Ko zaključijo, si si vsi skupaj vzemite nekaj časa za premislek o rezultatih.

Nasvet za trenerja: Na koncu učne ure se lahko vrnete k tablam in ocenite, ali so bila prvotna pričakovanja izpolnjena.

VRSTA AKTIVNOSTI: plenarno delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 15–30 minut, odvisno od skupnega časa na voljo in trditev, ki jih je treba dopolniti.

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: table z listi (flipcharts) z nedokončanimi stavki ter pisala

VIR: Rabenstein, Reinhold / Reichel René / Thanhoffer, Michael (2001): Das Methoden-Set. 5 Bücher für Referenten und Seminarleiterinnen. 1. Anfangen. Münster, Ökotopia.

1.7 Ogrevmo se in si izberimo mesto

CILJI: Namen te aktivnosti je s telesnim gibanjem poživiti skupino pred začetkom vaj, udeleženkam pomagati, da se še bolje spoznajo med seboj, in okrepiti njihov občutek povezanosti s skupino.

OPIS: Zaposlite udeleženke, naj vstanejo in stopijo na sredino prostora. Nato preberite imena različnih kategorij in povabite udeleženke, naj se glede na kategorijo zvrstijo na eno ali drugo stran prostora. Na primer:

- Koprčanke (če se usposabljanje izvaja v Kopru) na desno, ostale na levo stran prostora; potem ...
- socialne/zdravstvene delavke na desno, ostale na levo;
- vegetarijance na desno, ostale na levo;

in tako naprej.

Kategorije lahko izbirate in prilagajate po svoje.

VRSTA AKTIVNOSTI: aktivnost za poživitev

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 10 min

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: dovolj prostora za neovirano gibanje udeleženk

UČINKI:

- Aktivnost v udeleženkah sprosti energijo in napetost, hkrati krepi njihovo telesno čilost in spodbuja prekrvavitev, kar pomaga ohranjati osredotočenost in pozitivno energijo.
- Udeleženke spoznajo, da imamo včasih tudi z različnimi ljudmi nekaj skupnega.

VIR: ni na voljo

1.8 Drugačna predstavitev

CILJI: Medsebojno spoznavanje in ustvarjanje temeljev za sodelovanje.

OPIS: Pozdravite udeleženke usposabljanja in se skupini predstavite.

1. Zaposlite udeleženke, naj vstanejo in se postavijo v krog, ter jim povejte, da bo namen naslednje vaje medsebojno spoznavanje.
2. Pojasnite, da se bo morala vsaka od udeleženk predstaviti z imenom in odgovoriti na vprašanje, katero glasbo najraje posluša.
3. Potem ko je vsaka od udeleženk odgovorila na vprašanje, lahko skupina med odgovori odkrije morebitne podobnosti.

Nasvet za trenerja: Priporočljivo je, da se trener prvi predstavi na tak način in tako ponudi udeleženkam zgled.

VRSTA AKTIVNOSTI: spoznavna igra

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 15 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: ni posebnih zahtev

VIR: ni na voljo

1.9 Zapuščene v nevihti

CILJ: Namen te aktivnosti je pomagati strokovnim delavkam, da se znebijo negativnih občutkov in čustev in bolje začutijo resničnost.

OPIS: Prosite udeleženke, naj vstanejo in se postavijo v krog, nato predstavite aktivnost: *Kot skupina bomo v tej sobi ustvarili nevihto. Morale se boste zbrati in uporabiti domišljijo. Nevihto bomo ustvarili z rokami in nogami, zato poskrbite, da boste imele dovolj prostora za gibanje. Poglejmo, kaj bomo počeli. (Prikažite vsak posamezen gib.) Opazujte moje roke, in ko začnem z njimi početi nekaj novega, ponovite za menoj.*

Začnite izvajati nize gibov:

- Podrgnite dlani skupaj. Če želite, lahko pripovedujete o nevihti: *V hribih smo. Poletje je in pripravlja se k nevihti. Zapiha veter, listje pošumeva in oblak zakrije sonce.*
- Tlesknite s prsti: *Sprva samo malo porosi, potoki in reke oživijo in jezera se začnejo polniti.*
- Z dvema prstoma tlesknite ob dlan: *Dež se nekoliko okrepi. Voda hitro odteka s pobočij hribov.*
- Plosknite: *Nevihta postaja vse močnejša. Kaplje dežja so vse težje in večje. Reke in potoki naraščajo. Vodna zajetja ter veliki zadrževalniki deževnice in talečega se snega se polnijo.*
- Z dlanmi tlesknite po stegnih in udarite z nogo ob tla: *Poletni naliv je na vrhuncu, veter zavija med drevesi, debele dežne kaplje hitro močijo tla.*
- Plosknite: *Naliv je bil močan, toda kot veliko poletnih neviht tudi ta ne traja dolgo. Dež popušča in veter se umirja.*
- Z dvema prstoma tlesknite ob dlan.
- Tlesknite s prsti: *Dežne kaplje, ki padajo v vodne zbiralnike, so vse bolj drobne.*
- Podrgnite dlani skupaj: *Izza oblakov posije sonce, listi so sveži, mokri in zeleni. Po pobočju se vijejo potočki in se stekajo v mlakuže.*
- Zašepetajte: *In naša nevihta je mimo.*
- Nehajte drgniti dlani skupaj. Nekaj trenutkov ostanite v tišini.

VRSTA AKTIVNOSTI: igra za poživitev

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 10 min

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: Dovolj prostora, da se udeleženke lahko neovirano gibljejo.

UČINKI:

- Udeleženke se znebijo negativnih čustev in občutkov in bolje začutijo resničnost.

VIR: ni na voljo

2 Terminologija

Udeleženke bodo s pomočjo pričujočega modula usvojile znanje, spretnosti in stališča/vrednote, povezane s terminologijo, in pridobile osnove za nadaljnje module programa usposabljanja na področju spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola na celosten način. Od udeleženk se pričakuje, da bodo po zaključku tega modula izkazovale osnovno znanje in razumevanje:

- osnovnih pojmov (biološkega spola, družbenega spola, spolnosti)
- osnovnih definicij patriarhata, feminizma, moškosti, ženskosti in spolnih stereotipov
- spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola, vključno z nasiljem zaradi časti in nasiljem v družini.

Usposabljanje v sklopu tega modula obsega skupno pet učnih ur, od tega dve uri preko spleta. Učna metodologija temelji na neformalnem izobraževanju.

Teme in učinki

Teme	Učinki ²		
	Znanje	Spretnosti	Stališča/vrednote/odnosi
Osnovni pojmi • biološki spol • družbeni spol • spolnost	Udeleženka zna opredeliti osnovne pojme: • spola kot sistema za razvrščanje po bioloških lastnostih, danih ob rojstvu; • spola kot družbeno oblikovanih vlog, lastnosti in posebnosti, za katere se pričakuje, da jih bodo moški oziroma ženske imeli; • spolnosti – emotivnih in družbenih vidikov.	Udeleženka: • razume in zna analizirati učinek specifičnih družbeno-kulturnega okvira na oblikovanje posameznikovega dojemanja biološkega in družbenega spola ter spolnosti; • razume družbeno oblikovanje spolov; • razume emotivne in družbene vidike spolnosti.	• razvijanje kritičnega mišljenja glede družbenega spola in spolnosti; • senzibiliziranje in ozaveščanje o nasilju na podlagi spola;

² Definicije znanja, spretnosti in stališč/vrednot/odnosov v skladu z Evropskim referenčnim okvirom o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1570531021543&uri=CELEX:32018H0604\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1570531021543&uri=CELEX:32018H0604(01)) [8. 10. 2019]

Osnovne definicije • patriarhata, feminizma, moškosti, ženskosti, družbenega spola ter spolne pravičnosti, nasilja in zatiranja ter njihovega prepletanja	• Udeleženka zna navesti osnovne definicije in primere;	• Udeleženka razume vpliv kulturnih, političnih, pravnih, filozofskih, moralnih, etičnih in verskih vidikov življenja na spolnost ter obratno.	
Razumevanje spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola Družbeno-kulturni okvir in nasilje na podlagi spola Spreminjajoča se kultura: • zmotna kulturna prepričanja in stereotipi skozi vaje (primeri stereotipov o družbenem spolu in spolnosti) • spolno nasilje; nasilje na podlagi spola; nasilje zaradi časti; nasilje v družini • nacionalni in mednarodni podatki	Udeleženka: • pozna stereotipe in pričakovanja v zvezi z odnosi, povezanimi z družbenim spolom; prikazovanje žensk/deklet in moških/moščnosti; • zna analizirati različne primere iz lastne države in sosednjih držav.	Udeleženka: • razvija kritično mišljenje o zmotnih kulturnih prepričanjih; • razvija sposobnosti razpravljanja o stereotipih.	• razumevanje nasilja nad ženskami kot oblike diskriminacije in kršitve človekovih pravic; • razumevanje nasilja na podlagi spola kot prepleta družbenih norm, institucionalnih praks in kulturnih vrednot; • razumevanje nasilja nad ženskami in nasilja na podlagi spola kot globalno razširjenih pojavov.

Učne aktivnosti

2.1 Doumeti pomen družbenega spola: kaj to je in kako se razlikuje od biološkega?

CILJI: Usposobiti udeleženke za razmislek o lastnem razumevanju biološkega in družbenega spola in jim pomagati, da jim bo ob teh temah manj neprijetno.

OPIS:

1. Zaprošite udeleženke, naj predstavijo svoje razumevanje razlik med biološkim in družbenim spolom. Povzemite njihove odgovore in zraven vključite naslednje pomembne razlike med biološkim in družbenim spolom:

BIOLOŠKI SPOL – biološke lastnosti, dane ob rojstvu

DRUŽBENI SPOL – družbeno oblikovan; večplasten: razlikuje se med kulturami in je drugačen v različnih geografskih predelih, podnebjih itd.; je dinamičen in se spreminja skozi čas

2. 'Spolnost' opredelite kot osnovno dimenzijo človeškega bitja. Spolnost presega fizične elemente spolnih praks in je povezana z emotivnimi izkušnjami.

3. Med nekaj udeleženk razdelite kartice z naslednjimi trditvami o moških in ženskah. Zaprošite jih, naj trditve preberejo naglas, drugo za drugo:

- Ženske rodijo otroke, moški ne.
- Skrb za dojenčka je naloga ženske, ker ga lahko doji.
- Moški imajo brke.
- Ženske ne morejo prenašati težkih bremen.
- Ženske se bojijo delati ponoči zunaj svojega doma.
- Moški v puberteti mutirajo, ženske ne.
- Ženske so čustvene, moški pa racionalni.
- Večina žensk ima dolge lase, moški pa nosijo kratke.
- Večina znanstvenikov je moških.
- Ženske so naravno nadarjene za kuho.

4. Udeleženke zaprosite, naj odločijo, katere trditve označujejo lastnosti/vedenje na podlagi biološkega spola in katere so družbeno oblikovane. Zaprošite jih, naj svojo odločitev pojasnijo.

5. Pojasnite skupini, da je namen trditev samo izzvati razpravo o tem, kako družba spodbuja določene podobe moških in žensk, iz katerih se razvijejo predsodki in predstave o spolih. Pojasnite tudi, zakaj je razumevanje razlike med biološkim in družbenim spolom ključnega pomena za razvojno delo. Pomaga nam razumeti, da za neenakost med moškimi in ženskami niso krive njihove biološke lastnosti, temveč družbeno oblikovane lastnosti, ki jim jih pripisujemo.

VRSTA AKTIVNOSTI: interaktivna vaja, skupinsko delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 45 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: kartice s trditvami

UČINKI:

- razumevanje družbenega spola kot družbeno oblikovane vloge in lastnosti, za katere se pričakuje, da jih bodo moški oziroma ženske imeli.

- zavedanje, kako družba spodbuja določene predstave o ženskah in moških.
- vodenje razprave o spolnih vlogah

VIR: ni na voljo

2.2 Patriarhat proti feminizmu; moškost proti ženskosti

CILJI: Pridobivanje ali poglobljanje znanja o patriarhatu in feminizmu, informiranje o 'moškosti' in 'ženskosti' s poudarkom na povezavi s spolnimi stereotipi

OPIS:

- 1) Udeleženke razdelite v dve skupini, za vsako skupino določite eno poročevalko. Skupinama razdelite kartice z naslednjimi trditvami:
 - Moški nimajo čustev in so hladni, ženske pa so neracionalne in preobčutljive.
 - Ženske se bolj posvečajo skrbi za otroke kot moški, moški pa se bolj ukvarjajo s praktičnimi stvarmi kot ženske.
 - Ženske morajo moške naučiti čustvovati, moški pa morajo poskrbeti za ženske.
- 2) Udeleženke povabite, naj se o teh trditvah pogovorijo znotraj svoje skupine (na voljo imajo približno 15 minut). Potem zaprosite obe poročevalki, naj predstavita glavne rezultate razprave.
- 3) Moderirajte kratko (pribl. 10 minut dolgo) razpravo o razlikah med ženskami in moškimi: moški in ženske se razlikujejo po telesnih lastnostih, s psihološkega vidika pa ne tako zelo. Vsi tudi poznamo moške, ki so skrbni in pozorni očetje, in ženske, ki so v poslovnem življenju ambiciozne in agresivne.

Nasvet za trenerja: Ta del je uvod v vašo predstavitev patriarhata in pomembno je, da vzpostavite povezavo med spolnimi stereotipi in patriarhatom.

- 4) Na elektronski prosojnici na kratko predstavite patriarhat:
 - definicija: »sistem družbenih struktur in običajev, v katerem moški dominirajo, zatirajo in izkoriščajo ženske« ([Sylvia Walby](#));
 - predstavite značilnosti patriarhalnega sistema: moški sprejemajo vse odločitve, tako znotraj družine kot tudi v širši družbi; vse položaje moči in avtoritete zasedajo moški; moški imajo nadzor nad financami in izobraževanjem; ženskam ni dovoljeno izkazovati neodvisnosti;
 - udeleženkam zastavite vprašanje, koliko žensk je poslank v parlamentih njihovih matičnih držav. Navedite podatke o številu evropskih poslank in poslank v slovenskem parlamentu.
- 5) Udeleženke zaprosite, naj na tablo z listi zapišejo, na kaj samodejno pomislijo ob besedi feminizem/feministke.
 - Na elektronski prosojnici predstavite naslednje besedilo: Feminizem je radikalna ideja, da so ženske ljudje.
 - Na kratko predstavite ozadje feminizma: borke za enakopravnost žensk; na začetku 20. stoletja so se ženske borile za enakopravnost v izobraževanju, zakonu, zaposlovanju in politiki.

- Predstavite podatke o položaju žensk v svetu (https://www.slideshare.net/moonzajer/feminism-15560282?next_slideshow=1).
- Razpravljajte o trditvi na zaslonu in o tem, kar so udeleženke zapisale na liste.
- Postrezite z informacijami o ženskih gibanjih na slovenski ravni.

VRSTA AKTIVNOSTI: interaktivna vaja, skupinsko delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: približno 1 uro

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: računalnik; oprema za predstavitev v programu PowerPoint; tabla z listi; pisala

UČINKI:

- ozaveščenost in senzibilizacija o spolnih stereotipih, patriarhatu in feminizmu
- razlaga razlik med patriarhatom in feminizmom
- razvijanje kritičnega mišljenja o stereotipih

VIR: Sylvia Walby »Theorising Patriarchy« (1990):

<https://www.tutor2u.net/sociology/reference/classic-texts-sylvia-walby-theorising-patriarchy-1990>

(slovenska definicija povzeta po članku S. Slana v reviji *Družboslovne razprave*, XXVI (2010), 63: 81–100 dostopnem na naslovu: <http://dk.fdv.uni-lj.si/druzboslovnerazprave/pdfs/dr63Slana.pdf>)

Poročilo Svetovnega gospodarskega foruma o razlikah med spoloma v svetu:

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2018.pdf

2.3 Vsaka tretja ženska potrebuje pomoč! Zmote o nasilju nad ženskami

CILJI: Okrepiti znanje in ozaveščenost o nasilju na podlagi spola s pomočjo podatkov o nasilju nad ženskami in dekleti. Pojasniti zmotna prepričanja in resnico o spolnem nasilju in nasilju na podlagi spola.

OPIS:

1) Udeleženke naj vstanejo in se postavijo v krog:

- zaprosite vsako tretjo žensko v krogu, naj stopi korak naprej. Pojasnite, da je nasilje nad ženskami in dekleti globalno pandemičen pojav, ki ga v toku svojega življenja doživi vsaka tretja ženska na svetu.
- Nato naj vsaka tretja ženska od preostalih v krogu stopi korak naprej. Pojasnite, da je v Evropi vsaka tretja ženska, starejša od 15 let, žrtev fizičnega in/ali spolnega nasilja.
- Nato zaprosite vsako drugo žensko v krogu, naj naredi korak naprej. In pojasnite, da je v Evropi vsaka druga ženska podvržena vsaj eni obliki spolnega nadlegovanja.

2) Udeleženkam predstavite dodatne podatke o spolnem nasilju in nasilju na podlagi spola v Evropi in Sloveniji.

Nasvet za trenerja: Nasilje na podlagi spola je najhujša oblika spolne diskriminacije in je neposredno povezana s patriarhalnim sistemom. Ta oblika nasilja, pri kateri gre za razmerje moči, ima globoke korenine v kulturi in zgodovini. Skupini pojasnite, s čim lahko kultura in vera opravičujeta nasilje nad ženskami. Podrejeni položaj žensk postane osnova za najrazličnejše oblike diskriminacije do njih. Ker

imajo moški ženske za manjvredne, morajo poskrbeti za to, da ženske ostanejo omejene na svojo tradicionalno vlogo in položaj.

3) Udeleženke razdelite v štiri skupine. Mednje razdelite kartice z naslednjimi zmotnimi splošnimi prepričanji in z vprašanji, povezanimi z nasiljem na podlagi spola:

Splošno prepričanje št. 1: Družinski spori in prepiri ter pretepanje žensk so značilni za življenja neizobraženih in revnih ljudi ter pripadnikov nižjih slojev. *Vprašanja:* Ali to drži? Kaj so po vašem mnenju osnovni vzroki za nasilje na podlagi spola?

Splošno prepričanje št. 2: Ženske izzovejo nasilje nad seboj z neprimernim obnašanjem ter nespoštovanjem pravil in norm svoje kulture. *Vprašanja:* Ali so samo ženske, ki zavračajo svojo stereotipno vlogo, izpostavljene nasilju? Kaj pa spolna zloraba deklet?

Splošno prepričanje št. 3: Ženske, ki so žrtve nasilja v družini, bi lahko odšle, če bi hotele. Če ostajajo, pomeni, da v pretepanju verjetno občutijo nekakšno mazohistično zadovoljstvo. *Vprašanja:* Zakaj po vašem mnenju nekatere ženske sprejemajo zmotno prepričanje, da ima mož pravico pretepati svojo ženo? Kaj menite, zakaj ženske ne zapustijo družine, ki nad njimi izvaja nasilje? Katere podporne mehanizme ženske po vašem mnenju imajo, če se odločijo zapustiti svojo družino?

Skupine zaprosite, naj si o vprašanih izmenjajo stališča in predstavijo dejstva, ki se po njihovem mnenju skrivajo za splošnimi prepričanji o nasilju na podlagi spola.

Zastavite naslednja vprašanja za splošno razpravo: Je nasilje na podlagi spola pomemben problem v njihovih skupnostih? Kateri dejavniki povzročajo pojav nasilja nad ženskami? Kako nasilje fizično, emotivno, ekonomsko, socialno in psihično vpliva na ženske/dekle? Kaj lahko storimo, da bi preprečili nasilje na podlagi spola in podprli njegove žrtve?

4) Z udeleženkami se pogovorite o naslednjih definicijah, ki so zapisane v Konvenciji Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima. Analizirajte njihove odgovore in preverite, ali zajemajo vse vidike:

»nasilje nad ženskami« pomeni »kršitev človekovih pravic in obliko diskriminacije žensk ter vsa nasilna dejanja na podlagi spola, ki povzročijo ali bi lahko povzročila fizične, spolne, psihične ali ekonomske posledice ali trpljenje žensk, vključno z grožnjami s takimi dejanji, prisilo ali samovoljnim odvzemom prostosti, ne glede na to, ali do njih pride v javnem ali zasebnem življenju«,

»nasilje v družini« je »vsako dejanje fizičnega, spolnega, psihičnega ali ekonomskega nasilja, ki se zgodi v družini ali gospodinjski enoti ali med nekdanjima ali trenutnima zakoncema ali partnerjema, ne glede na to, ali storilec še prebiva ali je prebival z žrtvijo«,

»spol« so »družbeno oblikovane vloge, vedenje, dejavnosti in lastnosti, ki v posamezni družbi veljajo kot primerni za ženske in moške«,

»nasilje nad ženskami na podlagi spola« je »nasilje, ki je usmerjeno proti ženski, ker je ženska, ali ki nesorazmerno prizadene ženske«.

5) Učno uro zaključite z besedami, da nasilje nad ženskami presega vse meje kast, razredov, ver in kultur, čeprav so stopnje njegove razširjenosti lahko različne. Neposredno vpliva na zdravje in dobrobit žensk.

VRSTA AKTIVNOSTI: interaktivna vaja, skupinsko delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: približno 1 uro

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: prenosni računalnik s programom PowerPoint, projektor, tabla z listi, markerji

UČINKI: Ob koncu učne ure bodo udeleženske sposobne prepoznati in razumeti spolno nasilje in nasilje na podlagi spola kot obliko kršenja človekovih pravic in spolne diskriminacije.

VIR: podatki iz raziskave, ki jo je leta 2014 izvedla Agencija Evropske unije za temeljne pravice (FRA):
<https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>

Nasilje nad ženskami v Evropski uniji:

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/630296/EPRS_BRI\(2018\)630296_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/630296/EPRS_BRI(2018)630296_EN.pdf)

Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2015-02-0001?sop=2015-02-0001> - spletni vir

CARE Gender, Equity, and Diversity Training Materials. Modul št. 4: Usposabljanje o spolu,
<https://www.care.org/sites/default/files/documents/Gender%20Equity%20and%20Diversity%20Module%204.pdf>

3 Uvod v sodne postopke v primerih spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola

S pomočjo tega modula bodo udeleženske usvojile/poglobile znanje, spretnosti in stališča/odnose/vrednote, povezane s sodnimi postopki v svojih državah in v okviru mednarodnih pravnih instrumentov. Po opravljenem usposabljanju znotraj tega modula se od udeleženk pričakuje, da bodo izkazale osnovno znanje in spretnosti na področju:

- zakonodaje (mednarodne, evropske in slovenske);
- otrokovih pravic;
- pravic oseb, ki so preživele nasilje na podlagi spola;
- sodnega postopka v skladu z direktivami EU in veljavnostjo znotraj slovenskih pravnih okvirov;
- služb, ki nudijo svetovanje in podporo preživelim žrtvam spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola.

Od udeleženk se pričakuje tudi, da bodo pokazale pripravljenost za aktivno posredovanje teh informacij osebam, ki so preživele nasilje na podlagi spola, in njihovim gostiteljskim skupnostim.

Modul v polnosti spoštuje in podpira:

- Konvencijo Združenih narodov o statusu beguncev iz leta 1951;
- Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah iz leta 1966;
- Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah iz leta 1966;
- Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah iz leta 1989;
- Konvencijo Združenih narodov o pravicah invalidov iz leta 2006;
- Konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (spremenjeno in dopolnjeno s Protokoloma št. 11 in 14 iz leta 1950)
- Evropsko konvencijo o izvajanju otrokovih pravic iz leta 1996;
- Konvencijo Sveta Evrope o stikih z otroki iz leta 2003;
- Konvencijo Sveta Evrope o zaščiti otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolno zlorabo iz leta 2007.

Glede na pomembnost varstva otrokovih pravic in zavzemanja zanje z instrumenti Združenih narodov smo enoto zasnovali tako, da spoštuje in podpira:

- »Predpise iz Pekinga« oziroma Minimalne predpise Združenih narodov glede upravljanja pravnega varstva mladoletnih oseb (1985)
- Smernice Združenih narodov za sodne postopke v zadevah v zvezi z otroki, žrtvami in pričami kaznivih dejanj (ECOSOC Res 2005/20, 2005);
- Navodilo generalnega sekretarja Združenih narodov: pristop ZN k pravosodju za otroke (2008);
- »Pariška načela« iz leta 1993 oziroma Načela glede statusa in delovanja nacionalnih institucij za varstvo in promocijo človekovih pravic.

Usposabljanje v sklopu tega modula obsega skupno pet učnih ur, od tega dve uri preko spleta.

Učna metodologija temelji na neformalnem izobraževanju.

Opredelitev pojmov/Glosar

V tem modulu:

- »vladavina prava«³ pomeni ureditev, v kateri so posamezniki, osebe in vlade podrejeni in zavezani spoštovanju ter določilom zakonodaje, ne pa samovoljnemu ukrepanju posameznika ali skupin posameznikov;
- »pravni postopek« pomeni postopek, s katerim se uveljavljajo pravne pravice; zajema posebne dokumente za izvajanje pravnega postopka, vključno z obravnavo, vlogami, pravili o dokazovanju ter pravili civilnega in/ali kazenskega postopka;
- »otrok« pomeni osebo, mlajšo od 18 let;
- »starš« pomeni osebo, ki je v skladu s slovensko zakonodajo nosilec starševske odgovornosti. V odsotnosti starša(-ev) ali če slednji nima(jo) več starševske odgovornosti, je to lahko skrbnik ali imenovani zakoniti zastopnik;
- »otrokom prijazno pravosodje« pomeni pravosodne sisteme, ki zagotavljajo spoštovanje in učinkovito izvrševanje vseh otrokovih pravic na najvišji dosegljivi ravni, ob upoštevanju spodaj navedenih načel in ustreznem upoštevanju stopnje zrelosti otroka in njegovega razumevanja ter okoliščin primera. To je zlasti pravosodje, ki je dostopno, starosti primerno, hitro, vestno, prilagojeno in usmerjeno v potrebe in pravice otroka, ki spoštuje otrokove pravice, vključno s pravico do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja ter do osebne celovitosti in dostojanstva;
- »spol« pomeni družbeno oblikovane vloge, vedenje, dejavnosti in lastnosti, ki v posamezni družbi veljajo kot primerni za ženske in moške;
- »nasilje nad ženskami« pomeni kršitev človekovih pravic in obliko diskriminacije žensk ter vsa nasilna dejanja na podlagi spola, ki povzročijo ali bi lahko povzročila fizične, spolne, psihične ali ekonomske posledice ali trpljenje žensk, vključno z grožnjami s takimi dejanji, prisilo ali samovoljnim odvzemom prostosti, ne glede na to, ali do njih pride v javnem ali zasebnem življenju;
- »nasilje v družini« pomeni vsako dejanje fizičnega, spolnega, psihičnega ali ekonomskega nasilja, ki se zgodi v družini ali gospodinski enoti ali med nekdanjima ali trenutnima zakoncema ali partnerjema, ne glede na to, ali storilec še prebiva ali je prebival z žrtvijo;
- »spolno nasilje« pomeni vsak spolni odnos, poskus pridobitve spolnega odnosa, neželene spolno obarvane pripombe ali spolno zapeljevanje, ali prodajanje ali kakršno koli drugo dejanje zagrešeno zoper spolnost posameznika s strani druge osebe in z uporabo prisile, ne glede na odnos te osebe do žrtve in v vsakršnih okoliščinah, vključujoč (toda ne omejeno na) dom in delovno mesto; za vrste spolnega nasilja gl. Poglavje 6.1, str. 46.
- »nasilje na podlagi spola« pomeni nasilje, ki je usmerjeno proti ženski, ker je ženska, ali ki nesorazmerno prizadene ženske;

³ Vladavina prava velja tako za mladoletne kot odrasle osebe.

Teme in učinki

Teme	Učinki		
	Znanje	Spretnosti	Stališča/vrednote/odnosi
Mednarodni mehanizmi za zaščito pravic oseb, ki so preživele spolno nasilje in nasilje na podlagi spola - Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Istanbulska konvencija) - Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk (MOPODŽ) - Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah (KOP) - Konvencija Sveta Evrope o zaščiti otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolno zlorabo (Lanzarotska konvencija)	Udeleženka: - pozna 4 mednarodne pogodbe, ki se nanašajo na pravice oseb, ki so preživele spolno nasilje in nasilje na podlagi spola; - zna razložiti namen teh mednarodnih pogodb; - s primeri pojasni, kako lahko mednarodne pogodbe podpirajo spoštovanje pravic oseb, ki so preživele spolno nasilje in nasilje na podlagi spola; - oriše načine, kako lahko z ratifikacijo mednarodnih pogodb zaščitimo mladoletne migrantke.	Udeleženka je sposobna: - voditi javno predstavitev na temo relevantnih mednarodnih pogodb; - prilagoditi pridobljeno znanje o teh temah za določeno občinstvo.	- zavzemanje za pravice mladoletnih migrantk, ki so preživele spolno nasilje in nasilje na podlagi spola; - podpiranje mladoletnih migrantk, ki so preživele spolno nasilje in nasilje na podlagi spola.

Sodni postopki in otrokove pravice v slovenskem okviru • nacionalni pravni instrumenti, povezani s spolnim nasiljem in nasiljem na podlagi spola • sodni postopki v primerih spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola nad mladoletnimi osebami • podporne službe in storitve za mladoletne migrantke in osebe, ki so preživele spolno nasilje in nasilje na podlagi spola	Udeleženka: • pozna slovenske pravne instrumente, ki so pomembni za pravice oseb, ki so preživele spolno nasilje in nasilje na podlagi spola; • zna pojasniti slovenske sodne postopke v primerih spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola, zagrešenega nad mladoletnimi osebami; • prikaže s primeri, kako lahko lokalne organizacije pomagajo uveljavljati pravice oseb, še zlasti mladoletnih migrantk, ki so preživele spolno nasilje in nasilje na podlagi spola; • oriše načine, kako lahko podpora predstavnice manjšine pomaga strokovnemu osebju iz podpornih služb in mladoletnim migrantkam.	Udeleženka je sposobna: • voditi javno predstavitev sodnih postopkov v primerih spolne zlorabe otrok; • prepoznati načine, kako lahko predstavnica manjšine nudi podporo v sodnih postopkih v primerih spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola, zagrešenega nad migrantskimi dekleti; • prilagoditi pridobljeno znanje o teh temah za določeno občinstvo.	• zavzemanje za pravice mladoletnih migrantk, ki so preživele spolno nasilje in nasilje na podlagi spola; • podpora mladoletnim migrantkam, ki so preživele spolno nasilje in nasilje na podlagi spola; • zagovarjanje vloge predstavnice manjšine v okviru sodnih postopkov v primerih spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola, zagrešenega nad mladoletnimi osebami.
---	---	---	---

Učne aktivnosti

Naslednje aktivnosti, ki se izvajajo v živo, je mogoče prilagoditi nacionalnemu okolju vsake države na način, da bodo ustrezale specifičnim potrebam udeleženk ter potrebam, ki smo jih zaznali med teoretičnimi in terenskimi raziskavami.

3.1 Ohranjati osebno varnost

CILJI: Ozaveščanje o pravicah otrok ter o postavljanju meja in umiku, kadar se počutimo nelagodno ali v nevarnosti, najsibo znotraj ali zunaj skupnosti.

OPIS:

I. DEL:

1. Udeleženke razdelite v dve vrsti z enakim številom oseb, ki si stojijo nasproti.
2. Razdalja med vrstama je 3 metre.
3. Aktivnost bo potekala brez besed.
4. Ena vrsta ostane na svojem mestu, nepremična, druga pa naj se ji na vaš znak začne zelo počasi približevati.
5. Vsaka od udeleženk iz vrste, ki se premika, naj udeleženko, ki ji stoji nasproti, gleda v oči ter iz njenega pogleda in drže telesa poskuša ugotoviti, na kolikšno razdaljo se ji še lahko približa.
6. Ko je vaje konec, se udeleženke vrnejo v začetni položaj (dve vrsti, ki si stojita nasproti).
7. Po koncu vaje zastavite naslednja vprašanja in vodite razpravo:
 - a) Ste imele občutek, da so bile vaše osebne meje prekoračene?
 - b) Ste prejele jasno sporočilo, kje se morate ustaviti?
 - c) Kako ste se počutile, ko je udeleženka iz vrste nasproti postavila svoje meje?

Nasvet za trenerja: Aktivnost lahko spreminjate. Na primer, vsaka udeleženka iz vrste, ki se premika, se nasproti stoječi udeleženki iz nepremične vrste približa in se je fizično dotakne v mejah, ki jih nepremična udeleženka dopušča in izraža s telesom oziroma neverbalno.

Enako aktivnost je mogoče izvesti z objemanjem.

II. DEL:

1. Z udeleženkami se pogovorite o načinih, kako lahko otroke in najstnike naučimo, kako naj se varujejo, o svetovalnih in podpornih storitvah in/ali programih, ki so na voljo in ki jih morda poznajo.
2. Udeleženkam predvajajte spodaj navedene videoposnetke. Na koncu vsakega posnetka se pogovorite, kako lahko iz njih pridobljene informacije uporabijo v svojem delu v skupnosti Jezero (The Lake: <https://www.youtube.com/watch?v=14Rd7pJpNZc>)
Pravilo o spodnjem perilu (The Underwear Rule: <https://www.youtube.com/watch?v=fZnHHpnt4Pc>)
Povej osebi, ki ji zaupaš (Tell Someone You Trust: <https://www.youtube.com/watch?v=jT19VTThjAU>)

VRSTA AKTIVNOSTI: interaktivna vaja, skupinsko delo

TRAJANJE AKTIVNOSTI: približno 75 minut

- 5 minut za to, da se udeleženke razdelijo v dve vrsti in se postavijo druga nasproti druge
- 15 minut za dejansko aktivnost (približevanje nasproti stoječi vrsti) – vsaka skupina je po enkrat na vrsti
- 10 minut za pogovor o predlaganih vprašanjih

- 30 minut za predvajanje videoposnetkov in razpravo

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: udoben prostor; računalnik, videoprojektor, ozvočenje

UČINKI:

- Prepoznavanje, predstavitev in zagovarjanje otrokovih pravic v skladu s Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah

VIR: <https://www.politeianet.gr/books/9789600335828-archontaki-zanna-kastaniotis-205-biomatikes-askiseis-gia-empsuchosi-omadon-191667> (dokument .pdf na voljo samo v grškem jeziku).

3.2 Samo otrok?

CILJI: Predvideno je, da udeleženske pridobijo osnovno znanje o otrokovih pravicah.

OPIS:

I. DEL:

1. Na kratko predstavite Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah (KOP) in zaprosite udeleženske, naj navedejo primere okoliščin, v katerih so otrokove pravice kršene.
2. Predvajajte Unicefov videoposnetek »Samo otrok« ('Just a Kid': <https://www.youtube.com/watch?v=vRVZmuP7Fdc>).
3. Z udeleženkami se pogovorite o tem, kako so dejanja v videoposnetku usklajena z njihovimi izhodiščnimi razmišljanji, obravnavanimi pod 1. točko zgoraj.

II. DEL:

1. Udeleženske razdelite v delovne skupine.
2. Preberite poenostavljeno različico KOP (Poglavje 6.2, str. 47) – vsaka udeleženka naj prejme en izvod KOP, da jo lahko po potrebi in kadarkoli pogleda.
3. Vsaka skupina naj prediskutira eno od pravic, za katero meni, da je pomembna za otroke, in jo nariše.
4. Zaprosite skupine, naj uprizorijo situacijo, v kateri je ta pravica kršena oziroma spoštovana.
5. Razvrščanje členov: izberite 10 členov iz Konvencije o otrokovih pravicah, za katere menite, da bodo pomembni za vašo skupino (lahko jih izberejo tudi udeleženske same, toda trener jih mora, v izogib zamudam, pri tem usmerjati). Udeleženske naj znotraj skupin člene razvrstijo, potem pa vsako od skupin pozovete, naj predstavi in obrazloži svoje rezultate.
6. Člene lahko razvrstijo v *lestvico*, pri katerem bo najpomembnejša pravica na vrhu (morda tista, ki bi jo bilo v vaši državi najbolj nujno uveljaviti), najmanj pomembna pa na dnu.

ALI PA

7. Izberete 9 pravic in udeleženske jih razvrstijo v obliko *diamanta*, pri čemer naj bo najpomembnejša pravica na vrhu diamanta, tik pod njo 2 nekoliko manj ključni pravici, še nižje 3 zmerno pomembne pravice, pod njimi 2 še nekoliko manj pomembni pravici in na dnu najmanj pomembna pravica.

Opomba: Pri aktivnostih razvrščanja ni 'pravih' odgovorov. Vse pravice so pomembne in z razpravljanjem o njihovem razvrščanju se udeleženske zavedo, da so vse pravice med seboj povezane.

VRSTA AKTIVNOSTI: interaktivna vaja, delo v skupinah

TRAJANJE AKTIVNOSTI: približno 1 uro

- 15 minut za predvajanje videoposnetka in razpravo
- 5 minut za razdelitev v skupine in razlago aktivnosti iz II. dela naloge
- 15 minut za branje in risanje po skupinah
- 15 minut za razpravo po skupinah in razvrščanje
- 10 minut za predstavitev rezultatov po skupinah in splošno razpravo

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: večji prostor, izroček o Konvenciji o otrokovih pravicah (poenostavljena različica - Poglavje 6.2, str. 47), tabla z listi, markerji, pisala, papir.

UČINKI:

- Prepoznavanje, predstavljanje in zagovarjanje otrokovih pravic v skladu s KOP.

VIR: Activities for Learning and Taking Action for Children and Young People

<https://www.unicef.org/violencestudy/pdf/Our%20Right%20to%20be%20Protected%20from%20Violence.pdf>

3.3 Ker smo ljudje

CILJI: Prepoznavanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

OPIS:

1. Udeleženke razdelite v delovne skupine (po največ 5 oseb).
2. Na kratko predstavite Istanbulske konvencije (splošni cilj; države, ki so jo ratificirale). Pomagajte si z videoposnetkom, na primer: <https://vimeo.com/247798557>.
3. Med skupine razdelite izvode z delom preambule Istanbulske konvencije (po 1 izvod za vsako udeleženko).
4. Udeleženke naj si besedilo preberejo.
5. Udeleženke zaprosite, naj na samolepilne lističe zapišejo, katere svoboščine in človekove pravice so zagotovljene in zaščitene s to Konvencijo (po 1 svoboščina/človekova pravica na listič).
6. Zaprosite skupine, naj izberejo svojo predstavnico, ki bo podala rezultate in prilepila samolepilne lističe na steno. Vsaka naslednja predstavnica, ki predstavi rezultate, naj lističe s trditvami, ki so sorodni že predhodno navedenim, zalepi zraven njih (v isto vrsto).
7. Sledi razprava o rezultatih na podlagi zemljevida, ustvarjenega s samolepilnimi lističi.

Del Konvencije, predviden za uporabo pri tej aktivnosti, je:

ob priznavanju, da je uresničevanje de jure in de facto enakosti žensk in moških ključna sestavina preprečevanja nasilja nad ženskami;

ob priznavanju, da je nasilje nad ženskami odraz zgodovinsko neenakih razmerij moči med ženskami in moškimi, kar je privedlo do nadvlade in izvajanja diskriminacije moških nad ženskami ter preprečevanja polnega napredka žensk;

ob priznavanju, da je nasilje nad ženskami nasilje na podlagi spola in da je nasilje nad ženskami eden od ključnih družbenih mehanizmov, zaradi katerega so ženske prisiljene v podrejeni položaj v primerjavi z moškimi;

ob zaskrbljenem priznavanju, da so ženske in dekleta pogosto izpostavljene resnim oblikam nasilja, kakor so nasilje v družini, spolno nadlegovanje, posilstvo, prisilna poroka, zločini v imenu t. i.

'časti' in pohabljanje spolovil, kar pomeni resno kršitev človekovih pravic žensk in deklet ter je glavna ovira pri doseganju enakosti med ženskami in moškimi;

ob priznavanju nenehnega kršenja človekovih pravic med oboroženimi spopadi, ki prizadenejo civilno prebivalstvo, še posebej ženske, v obliki množičnih ali sistematičnih posilstev in spolnega nasilja ter možnosti povečanega nasilja na podlagi spola v času spopadov in po njih;

ob priznavanju, da so ženske in dekleta izpostavljene večjemu tveganju za nasilje na podlagi spola kakor moški;

ob priznavanju, da nasilje v družini večinoma prizadeva ženske in da so tudi moški lahko žrtve nasilja v družini;

ob priznavanju, da so otroci žrtve nasilja v družini tudi kot njegove priče;

ob prizadevanju ustvariti Evropo brez nasilja nad ženskami in brez nasilja v družini,

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2015-02-0001/#3. člen>

Opomba za trenerja: Natisnite izbrane odstavke iz preambule Istanbulske konvencije. Vsaka skupina udeleženk bo navedla vsaj 3 človekove pravice/svoboščine. Ob koncu aktivnosti jim lahko, če želite, razdelite izvode celotnega dokumenta.

Iz rezultatov (seznama) je mogoče izluščiti, s katerimi človekovimi pravicami in temeljnimi svoboščinami so begunske/migrantske ženske in dekleta v določeni skupnosti seznanjene in s katerimi niso.

VRSTA AKTIVNOSTI: interaktivna vaja, delo v skupinah

TRAJANJE AKTIVNOSTI: približno 45 minut

- 5 minut za razdelitev v skupine in predstavitev aktivnosti
- 15 minut za branje in pisanje
- 15 minut za izbor po skupinah
- 10 minut za predstavitev rezultatov skupin in splošno razpravo

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: udoben prostor, okrogle mize (najbolje 2), tabla z listi, markerji, kocke samolepilnih lističev, listi z navedenimi odlomki iz preambule Istanbulske konvencije

UČINKI:

- osnovno znanje o Istanbulski konvenciji (kot mednarodnem instrumentu) in z njo zagotovljenih človekovih pravicah
- krepitev zmožnosti informiranja žrtev in njihovih družin v zvezi z zaščito in podporo žrtvam/preživelim.

VIR: Christine Mavrou, 'Hope For Children' CRC Policy Center

3.4 Miselni zemljevid sodelovanja različnih ravni podpore

CILJI: Spodbujati povezovanje med udeleženkami in povečati njihovo sposobnost vzpostavljanja in vzdrževanja sodelovanja različnih ravni podpore v primerih spolne zlorabe otrok.

OPIS:

- 1) Udeleženke razdelite v skupine po največ 5 oseb.

- 2) Vsaka skupina razpravlja posebej in z uporabo samolepilnih lističev za beležke dopolni miselni zemljevid na svojih mizah. Udeleženske naj za vsako področje navedejo glavne deležnike in ravnanja, za katere so kompetentni in s katerimi lahko pripomorejo k trajnostnim otrokom prijaznim postopkom/ukrepom v primerih spolne zlorabe otrok.
- 3) Povabite predstavnice skupin naj predstavijo miselne zemljevide skupine in jih prilepijo na tablo.
- 4) Z vsemi zemljevidi iz samolepilnih lističev oblikujte končni miselni zemljevid, s katerim boste povzeli stališča vseh skupin.

VRSTA AKTIVNOSTI: interaktivna vaja, delo v skupinah

TRAJANJE AKTIVNOSTI: približno 30 minut

- 5 minut za razdelitev v skupine in razlago aktivnosti
- 15 minut za ustvarjanje miselnih zemljevidov po skupinah
- 15 minut za predstavitev miselnih zemljevidov skupin
- 5 minut za trenerja, da oblikuje povzemajoči miselni zemljevid

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: udoben prostor, okrogle mize, tabla z listi, markerji, kocke samolepilnih lističev, izroček »Miselni zemljevid sodelovanja različnih ravni podpore« (gl. Poglavje 6.3, str. 49)

UČINKI:

- Z miselnim zemljevidom orišete možnosti sodelovanja različnih ravni podpore pri uresničevanju otrokom prijaznega pravosodja v primerih spolne zlorabe otrok.

VIR: De Luca N., Dimitrov I., Francis A., Gettos V., Katsounari J., Kourri V., Leitão S., Lenarčič B., Lo Cascio M., Loizidou N., Medarić Z., Olsson S., Shalamanova R. in Walker A. (2017) JudEx+: Program za razvijanje strokovne usposobljenosti za otrokom prijazno komunikacijo v sodnih postopkih v primerih spolne zlorabe otrok. Priročnik za trenerje.

3.5 Otroku prijazno pravosodje v primerih spolne zlorabe in nasilja na podlagi spola

CILJ: Izboljšati sposobnost udeleženk, da prepoznajo nacionalne in mednarodne instrumente, ki se nanašajo na otrokom prijazno pravosodje v primerih spolne zlorabe otrok. Udeleženske bodo sposobne opisati osnovne elemente otrokom prijaznih sodnih postopkov v slovenskem okviru.

OPIS:

Na tablo z listi ali belo magnetno tablo zapišite cilje modula in učne ure. Pripravite kratko predstavitev z elektronskimi prosojnicami, s katero boste povzeli obseg ustreznih mednarodnih in nacionalnih instrumentov. Udeleženske razdelite v skupine in razporedite mize po metodi svetovne kavarne. Pojasnite logiko svetovne kavarne in kako ji bodo udeleženske na učni uri sledile.

Svetovna kavarna na temo otrokom prijaznih sodnih instrumentov:

- Pojasnite, da bodo na vsaki mizi na voljo kopije samo enega izročka (za izročke 1-3 »Otrokom prijazno pravosodje v primerih spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola« gl. Poglavje 6.3, str. 52) ter kartice z iztočnicami za razpravo.
- Vsaka skupina bo imela na voljo 20 minut za razpravo za vsako mizo,
- Udeleženske naj si delajo zabeležke in skice v zvezi z razpravo in jih nato pustijo na mizi za naslednjo skupino.

Ob koncu vsakega kroga se skupine premaknejo k naslednji mizi na njihovi desni.

Povzemanje razprav:

- Vsaka vodja skupine vstane in predstavi povzetek kartic z iztočnicami za razpravo (vključno s stališči prejšnjih skupin) na mizi, za katero trenutno sedijo.
- Uporabite tablo z listi ali belo magnetno tablo, na kateri izpostavite določene njihove zamisli.

VRSTA AKTIVNOSTI: interaktivna vaja, delo v skupinah

TRAJANJE AKTIVNOSTI: približno 75 minut

- 5 minut za razdelitev v skupine in razlago aktivnosti
- 10 minut za predstavitev elektronskih prosojnic
- 40 minut za delo v skupinah
- 20 minut za predstavitve vodij skupin in splošno razpravo

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: udoben prostor, okrogle mize, tabla z listi, markerji, kocke samolepilnih lističev, prenosni računalnik s programom PowerPoint, projektor, največ 3 elektronske prosojnice (po eno za vsakega od zadevnih instrumentov); en izvod izročkov 1-3 za vsako udeleženko (gl. Poglavje 6.3, str. 52).

UČINKI:

- Poznavanje nacionalnih pravnih instrumentov, ki se nanašajo na pravice oseb, ki so preživele spolno nasilje ali nasilje na podlagi spola
- Razlaga slovenskih sodnih postopkov v primerih spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola nad mladoletnimi osebami
- Prilagoditev pridobljenega znanja o temah za določeno občinstvo

VIR: De Luca N., Dimitrov I., Francis A., Gettos V., Katsounari J., Kourri V., Leitão S., Lenarčič B., Lo Cascio M., Loizidou N., Medarić Z., Olsson S., Shalamanova R. and Walker A. (2017) JudEx+: Program za razvijanje strokovne usposobljenosti za otrokom prijazno komunikacijo v sodnih postopkih v primerih spolne zlorabe otrok. Priročnik za trenerje.

4 Komuniciranje o nasilju na podlagi spola v multikulturnem okolju

Teme in učinki

Teme	Učinki		
	Znanje	Spretnosti	Stališča/vrednote/odnosi
Komuniciranje o nasilju na podlagi spola v multikulturnem okolju • zavedanje o neverbalni komunikaciji v različnih kulturah in njeno razumevanje • spretnosti aktivnega poslušanja • vloga predstavnice manjšine v lokalni skupnosti in ozaveščanje	Udeleženka: • spozna in jasno razume različne oblike neverbalne komunikacije, in se zaveda, da je njihov pomen odvisen od kulturnega ozadja; • spozna razlike med dobrimi in slabimi praksami pri poslušanju izpovedi žensk/deklet, ki so preživele nasilje na podlagi spola ali so njegove žrtve • razume vlogo predstavnice manjšine.	Udeleženka: • je sposobna prepoznati različne oblike neverbalne komunikacije; • se bolje zaveda pomena aktivnega poslušanja pri podpiranju žensk/deklet, žrtev nasilja na podlagi spola, in ga bolje razume; • razvije učinkovito komunikacijo, reflektivne prakse in veščine aktivnega poslušanja.	• razumevanje in zavedanje dejstva, da neverbalna komunikacija lahko vpliva na posameznikovo večšino poslušanja; • udeleženke se bodo čutile opolnomočene z razumevanjem, kako lahko pozitivno vplivajo na ženske/dekleta, žrtve nasilja na podlagi spola.

Učne aktivnosti

4.1 Zavedanje o neverbalni komunikaciji in njeno razumevanje

CILJI: Namen te aktivnosti je pomagati udeleženkam pridobiti znanje in zavedanje o različnih oblikah neverbalne komunikacije.

OPIS:

- Celotni skupini udeleženk podajte omejeno definicijo/razlago neverbalne komunikacije. (5 minut)
- S skupino odkrivajte različne oblike neverbalne komunikacije (in jih beležite na tablo z listi). (10 minut)
- Večjo skupino razdelite v 2, 3 oziroma 4 manjše skupine (odvisno od skupnega števila udeleženk) in vsaki dajte po en ali dva primera različnih oblik neverbalne komunikacije. (5 minut)
- Udeleženke naj se znotraj manjših skupin domislijo 5 različnih primerov svoje neverbalne komunikacije ali 5 različnih situacij, v katerih so uporabile določeno vrsto neverbalne komunikacije. Vsaka manjša skupina naj nato izbere svojo predstavnico, ki bo posredovala povratne informacije o vrstah komunikacije in/ali izkušnjah celotni skupini. (30 minut)
- Med udeleženke razdelite izročke o neverbalni komunikaciji in skupaj se pogovorite o različnih oblikah neverbalne komunikacije. Ugotavljajte, kako jih lahko v drugih kulturah drugače razumejo. (20 minut)

VRSTA AKTIVNOSTI: skupinsko delo (po manjših skupinah in s celotno skupino) in izroček

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 70 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: velik prostor, ki večji skupini omogoča, da se udobno razdeli v manjše, ter/ali z dostopom v manjše sobe; natisnjeni izročki o neverbalni komunikaciji (gl. Poglavje 6.5, str. 71), tabla z listi in pisala.

UČINKI:

- Udeleženke izboljšajo svoje razumevanje in poznavanje različnih vrst neverbalne komunikacije in večje zavedanje o tem, kako se pomen spreminja glede na kulturno pripadnost.

VIR: ni na voljo

4.2 Kako pomemben je občutek, da nas cenijo in poslušajo

CILJI: Namen te aktivnosti je pomagati udeleženkam spoznati, kako pomembno je, če nas drugi poslušajo, oziroma kako na nas vpliva, če nas ne.

OPIS:

- Skupino razdelite v pare.
- Ena od udeleženk v paru bo poslušalka, druga pa ji bo opisovala pomemben dogodek iz svojega življenja.
- Poslušalka naj ne posluša, ampak naj se zamoti s čim drugim, se ozira po prostoru, gleda v svoj telefon, preučuje svoje dlani ali žuli kaj v rokah, ne da bi sploh vzpostavila očesni stik.
- Potem vprašajte osebo, ki je pripovedovala o svoji življenjski izkušnji, kako se je počutila, ko se poslušalka sploh ni zmenila zanjo.
- Kako je govorka to doživljala, kaj je ob tem čutila, zapišite na list na tabli, da bo lahko videla vsa skupina.
- V drugem delu aktivnosti naj oseba, ki prej ni poslušala, zdaj opiše dogodek iz svojega življenja drugi osebi v paru. Tokrat poslušalka aktivno posluša, ob tem pa prikimava, zrcali telesno govorico govorko, vzdržuje dober očesni stik in zastavlja vprašanja, ki spodbudijo natančnejše pojasnjevanje.
- Kako je to učinkovalo na govorko, kaj je ob tem čutila, zapišite na list na tabli, da bo lahko videla vsa skupina.
- Razdelite kopije izročka o aktivnem poslušanju.
- Spodbudite razpravo o aktivnem poslušanju in o tem, kako vpliva na naše občutke in čustva.

VRSTA AKTIVNOSTI: igra vlog

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 40 minut, odvisno od velikosti skupine

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: prostor, ki je dovolj velik, da se udeleženke razdelijo v pare in udobno izvedejo aktivnost; izroček »Aktivno poslušanje« (gl. Poglavje **Error! Reference source not found.**, str. 73), tabla z listi in pisala.

UČINKI:

- Udeleženke spoznajo, kako pomembno je aktivno poslušanje za zagotavljanje pozitivne komunikacije.

VIR: ni na voljo

4.3 Vloga predstavnice manjšine/kulturne mediatorke - scenariji

CILJI: Aktivnost spodbuja udeleženke k raziskovanju vloge predstavnice manjšine/kulturne mediatorke in jim pomaga spoznati, kaj se bo v posamezni državi od njih zahtevalo.

OPIS:

- Udeleženkam preberite ozadje primera (uvodni odstavek scenarijev).
- Nato jih razdelite v 3 manjše skupine in vsaki skupini izročite izvod svojega scenarija.
- Poskrbite, da ima vsaka skupina na voljo papir in pisala, ki jih bodo udeleženke potrebovale za odgovarjanje na vprašanja, priložena scenariju.

- Ko končajo, naj vsaka od skupin širši skupini predstavi svoj scenarij in odgovore na priložena vprašanja.
- Na tablo z listi beležite primere dobre in ne tako dobre prakse iz vsakega od scenarijev. Ta del aktivnosti vodi do zdrave razprave o učinkovitih praksah in o tem, kar mislimo, da je potrebno za podporo ženskam/dekletom, žrtvam nasilja na podlagi spola.
- Po predstavitvi vseh scenarijev naj vsaka od manjših skupin svoj scenarij napiše v različici dobre prakse, v katero vključi učinkovite prakse in komunikacijske veščine, potem pa poroča širši skupini.
- Skupaj z udeleženkami sestavite seznam lastnosti in kompetenc, ki jih predstavnica manjšine potrebuje za uspešno podporo ženskam, ki so žrtve nasilja na podlagi spola. Skupaj preučite tudi odgovornosti predstavnice manjšine/kulturne mediatorke v slovenskem okviru.

VRSTA AKTIVNOSTI: delo v skupinah in razprava

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 90 minut = 1. del scenarijev; 180 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: velik prostor, v katerem se udeleženke lahko zlahka razdelijo v manjše skupine, in/ali z dostopom v manjše sobe; natisnjeni scenariji za vsako od skupin (gl. Poglavje 6.7, str. 60), tabla z listi, papir in pisala.

UČINKI:

- Udeleženke bolje razumejo vpliv negativne komunikacije pri podpori ženskam/dekletom, žrtvam nasilja na podlagi spola.
- Udeleženke spoznajo dobre prakse podpore žensk/deklet, žrtev nasilja na podlagi spola.
- Udeleženke razvijajo veščine reflektivne prakse in razumejo pomen aktivnega poslušanja.
- Udeleženke se počutijo opolnomočene in razumejo odgovornosti znotraj državnega okvira.

5 Ozaveščanje znotraj skupnosti

Modul '*Ozaveščanje znotraj skupnosti*' smo razvili v okviru Kurikula BASE za kulturno mediatorko. Njegov cilj je usposobiti udeleženske programa za komunikacijo in sodelovanje z deležniki, da bi migrantske skupnosti ozaveščali o spolnem nasilju in nasilju na podlagi spola.

Usposabljanje v sklopu tega modula obsega skupno sedem učnih ur, od tega štiri v živo in tri v spletni učilnici v okviru samostojnega izobraževanja. Izbrana učna metodologija usposabljanja v živo temelji na neformalnem izobraževanju in izkustvenem učenju, saj kombiniranje znanja in izkušenj velja za učinkovit pristop k razumevanju povezave med teorijo in osebno izkušnjo⁴. Spletne seje bodo bolj osredotočene na interaktivno teorijo, ki bo pojme razlagala s pomočjo medijev (npr. videoposnetkov) in ustvarjalnih vaj ter udeleženske izobraževanja vključila v bolj ustvarjalno in sodelovalno spoznavanje pojmov spolnih stereotipov, spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola ter nekaterih njihovih vidikov in učinkov, in jih tako usposobila za podporo migrantkam in begunkam.

Z modulom bodo udeleženske usvojile znanje o aktivnostih ozaveščanja, sposobne bodo vaje prilagajati za večje ozaveščanje migrantskih/begunskih skupnosti, pridobile pa bodo tudi spretnosti komuniciranja in sodelovanja z deležniki o ozaveščanju o spolni zlorabi in nasilju na podlagi spola v migrantskih skupnostih. Cilj modula je tudi razvijanje spoštovanja in načinov reševanja pojavov spolnih stereotipov, spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola.

⁴ Dedouli, M. (2014). Izkustvene vaje v okviru programov za strokovni razvoj pedagoških delavcev. Pridobljeno s spletne strani http://www.diapolis.auth.gr/epimorfotiko_uliko/images/pdf/keimena/odigos/dedouli.pdf

Teme in učinki

Teme	Učinki		
	Znanje	Spretnosti	Stališča/vrednote/odnosi
Ozaveščanje znotraj skupnosti	Udeleženke so ob koncu usposabljanja v tem modulu opremljene z znanjem o aktivnostih za ozaveščanje.	Udeleženke: - so ob koncu usposabljanja v tem modulu sposobne prilagajati vaje za ozaveščanje v migrantskih/begunskih skupnostih; - obvladajo veščine komuniciranja in sodelovanja z zainteresiranimi stranmi glede ozaveščanja o spolni zlorabi in nasilju na podlagi spola v migrantskih skupnostih.	Cilj modula je razvijanje spoštovanja in načinov reševanja pojavov spolnih stereotipov, spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola.
Pogledi migrantskih deklet na spolne vloge in dinamike znotraj skupnosti - spolni stereotipi - spolno nasilje in nasilje na podlagi spola - nasilje na podlagi spola skozi glasbo	Udeleženke: - razumejo pojme spolnih stereotipov, spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola; - poznajo in znajo opredeliti pojme spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola ter nekaj njunih pojavnih oblik; - razumejo nekatere od načinov, kako se družbeno oblikovane ideje ohranjajo in širijo; - se seznanijo z nekaterimi oblikami spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola;	Udeleženke so ob koncu usposabljanja v tem modulu sposobne: - izvajati vaje za ozaveščanje o spolnih stereotipih ter spolnem nasilju in nasilju na podlagi spola; - prepoznati spolne stereotipe ter spolno nasilje in nasilje na podlagi spola; - voditi razprave o spolnih stereotipih in nasilju na podlagi spola; - opredeliti družbene konstrukte, socializacijo in stereotipe; - organizirati dogodke za ozaveščanje o spolnih stereotipih ter spolnem nasilju in nasilju na podlagi spola; - analizirati lastne stereotipe, predsodke in splošne predstave v zvezi s spolnimi stereotipi, spolnim nasiljem	Cilj enote je razvijanje medčloveškega spoštovanja in usposabljanje kulturnih mediatorok za zagovarjanje pravic žensk in deklet, ki so preživele spolno nasilje in/ali nasilje na podlagi spola. - zavezanost k boju proti spolnemu nasilju in nasilju na podlagi spola; - ničelna toleranca do spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola; - zavzemanje za spoštovanje človekovih pravic ter pravic žensk, ki so preživele spolno nasilje in nasilje na podlagi spola; - podpora migrantskim/begunskim ženskam in dekletom pri varovanju svojih pravic.

	• se seznanijo z nekaterimi posledicami/učinki spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola.	in nasiljem na podlagi spola ter o njih kritično razmišljati; • prilagajati aktivnosti BASE za ozaveščanje migrantov/beguncev o spolnih stereotipih, spolnem nasilju in nasilju na podlagi spola.	
--	--	--	--

Učne aktivnosti

Naslednje vaje v tem modulu, ki se izvajajo v živo, so zgolj predlogi. Gradivo za vsako od vaj – študije primerov, trditve in pesem – je namreč mogoče prilagajati domačemu kontekstu vsake države, da bi bolje ustrezalo potrebam, ki so jih izpostavile teoretične in terenske raziskave.

5.1 Ozaveščanje o spolnem nasilju in nasilju na podlagi spola s pomočjo glasbe in audio-vizualnih medijev

CILJI: Udeleženske spoznavajo pojav na ustvarjalen način. Poskušale bodo ustvariti besedilo o zdravem odnosu, brez spolnega nasilja, nasilja na podlagi spola in zatiranja.

OPIS:

- Udeleženkam pojasnite, da bi pojave spolnih stereotipov, spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola radi preučevali na bolj kreativen način. Glasbena industrija navadno predstavlja izkrivljene podobe obeh spolov in njunih vlog. Udeleženkam napovejte, da boste predvajali pesem, skozi katero boste raziskali spolne stereotipe in nasilje na podlagi spola (odvisno od profila udeleženk in jezikovnega področja/znanja je to lahko 'Love the Way You Lie', ki jo izvajata Eminem in Rihanna. Videospot najdete na spletnem naslovu https://www.youtube.com/watch?v=uelHwf8o7_U). Zaprošite jih, naj bodo pozorne tako na besedilo kot na vizualno plat videospota. [5 minut]
- Predvajajte videospot s pesmijo. [5 minut]
- Udeleženske naj opišejo nekaj stereotipov, predstavljenih v pesmi, in nekaj vzorcev spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola. Stereotipe in vzorce, ki so predstavljeni v pesmi in jih udeleženske omenijo, tudi zapišite. [20 minut]
- Udeleženske naj se razdelijo v 3–4 skupine, potem pa jim razdelite besedilo pesmi (tako v angleščini kot v slovenščini). Pojasnite, da bodo morale poiskati dele besedila, ki odražajo spolne stereotipe, spolno nasilje in nasilje na podlagi spola, in jih spremeniti, tako da bodo izražali zdrav odnos in bolj realistično predstavljali spolne vloge. Ni jim treba spreminjati besedila celotne pesmi, dovolj je, da spremenijo samo refren ali kakšen verz. [25 minut]
- Potem ko so vse skupine zaključile z delom, zaprosite njihove predstavnice, naj celotni skupini udeleženk predstavijo spremembe, ki jih je naredila njihova skupina. Izpostavijo naj izraženi spolni stereotip/vidik nasilja na podlagi spola in opišejo, kako so ga spremenile v podobo zdravega odnosa. [20 minut]
- Pogovorite se o rezultatih in udeleženkam pojasnite, da množični mediji in skupnost včasih ohranjajo in širijo na spolu temelječe stereotipe, zaradi katerih imajo ljudje izkrivljene predstave o svojih vlogah v vsakdanjem življenju. [15 minut]

VRSTA AKTIVNOSTI: interaktivna vaja, delo v skupinah

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 1 uro 30 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: računalnik, dostop do spleta, izroček z besedilom pesmi 'Love the Way You Lie' v izvedbi Eminema in Rihanne, v angleškem in slovenskem jeziku

UČINKI:

- Razumevanje določenih načinov, kako se družbeno oblikovane ideje ohranjajo in širijo.
- Spoznavanje in opredelitev pojmov spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola ter nekaterih njihovih pojavnih oblik
- Prepoznavanje spolnih stereotipov ter spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola
- Opredelitev družbenih konstruktov, socializacije in stereotipov
- Vodenje razprav o spolnih stereotipih in nasilju na podlagi spola
- Organiziranje dogodkov za večjo ozaveščenost glede spolnih stereotipov, spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola
- Prilagoditev aktivnosti BASE za povečanje ozaveščenosti migrantk/begunk glede spolnih stereotipov, spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola.

VIR: Po projektu *Igraj za spremembo*, financiranem s sredstvi programa »Pravice, enakost in državljanstvo«, priredila Maria Elli Doufexi Kaplani; KMOP.

Pravice za pesem '*Love the Way You Lie*' v izvedbi Eminema in Rihanne zastopa União Brasileira de Compositores, BMI - Broadcast Music Inc., UMPG.

5.2 Družinske zadeve

CILJI: Obravnavanje nasilja v družini kot ene najpogostejših in najbolj prikritih oblik nasilja v družbi.

OPIS:

1. Zaposlite udeleženske, naj navedejo nekaj običajnih oblik nasilja, ki se pojavlja v njihovih skupnostih ali soseski. Zapisujte jih na papir na tabli, ne da bi o njih kakorkoli razpravljali. [10 minut]
2. Udeleženkam pojasnite, da boste preučili nekaj primerov in jim predstavite smernice za razpravo. O vsaki študiji primera se pogovarjajte 5 minut. Treba je poudariti, da so pogovori o nasilju v družini lahko zelo osebne izkušnje in nobena udeleženka se ne sme čutiti pod pritiskom, da mora povedati več, kot želi sama. [20 minut]
3. Po preučitvi študije primera predstavite pojav v družbeno realnost. [25 minut]
4. Po razpravi zaključite aktivnost in naredite evalvacijo. [10 minut]

Smernice za skupinsko razpravo:

I – Analiza zločina [20 minut]

1. Kakšno je vaše mnenje o tem zločinu? (Vprašanje je generično in njegov namen je udeleženske uvesti v temo; npr. mogoče je, da bo katera med njimi menila, da ekonomsko ali čustveno nasilje nimata enakih posledic kot fizično nasilje – vsaka oblika nasilja lahko močno vpliva na žrtev, npr. povzroči izgubo osebnosti)
2. Kje bi se lahko tak zločin zgodil? Bi se lahko zgodil v vaši soseski?
3. Zakaj je prišlo do zločina? Ali ga lahko kar koli opraviči?

4. Kako bi se žrtev lahko branila? (Bi lahko prosila za pomoč? Na koga bi se lahko obrnila?)

II – Prehod v družbeno realnost [25 minut]

6. Ali ste nedavno slišali za kakšne nasilne dogodke, ki so se zgodili v vaši soseski in/ali skupnosti?

7. V kakšnih oblikah se lahko pojavlja nasilje v družini?

8. Kaj lahko storijo žrtve, če potrebujejo pomoč?

9. Kakšno moč imajo žrtve v takšnih situacijah? (npr. lahko prekinejo odnos/ pokličejo policijo/poiščejo pomoč pri sorodnikih ali ustreznih organizacijah)

10. Naštejte nekaj vzrokov za nasilje v družini.

11. Kako naj nasilje v družini preprečimo in zaustavimo?

12. Kaj bi morali storiti:

- a. oblast?
- b. lokalna skupnost?
- c. vpleteni ljudje?
- d. prijatelji in sorodniki?

Zaključek in evalvacija

Začnite s kratkim pregledom, kako je potekalo skupinsko delo. Potem odgovorite na naslednja vprašanja:

- Kako razširjeno je po vašem mnenju nasilje v družini v vaši soseski in/ali skupnosti?
- Katere človekove pravice so ogrožene?
- Kateri dejavniki so po vašem mnenju prispevali k tej situaciji? (storilec ima morda psihične težave, mogoče je bil sam žrtev nasilja v družini ali pa želi imeti občutek nadzora)
- Kako lahko zaustavimo nasilje v družini? Kaj bi morali storiti:
 - oblast?
 - lokalna skupnost?
 - vpleteni ljudje?
 - prijatelji in sorodniki?
- Razmislite o različnih oblikah nasilja, o katerih ste se pogovarjali. Še enkrat pogledjte na začetni seznam zamisli, ki ste jih zabeležili. Ali je treba nanj še kaj dodati?

Študije primerov:

Študija primera št.1:

Asha (18) se je pred dvema mesecema poročila s Tajem (19). Pred poroko je bil Taj prijazen z njo, zasipal jo je s pohvalami, vodil na sprehode in jo spodbujal, naj nadaljuje šolanje in se vpiše na fakulteto. Dan po njuni poroki se je njegovo vedenje spremenilo. Ashi je začel govoriti, da je njeno mesto doma, da hiše ne

sme zapustiti brez njegovega dovoljenja in da je skrb za gospodinjstvo vse, kar sme početi. Prosila ga je celo za dovoljenje, da sme do trgovine po nakupih živil, da bo lahko kaj skuhala. Pred tremi dnevi ji je prepovedal nadaljevati z vpisom na univerzo, ki sta jo skupaj poiskala pred poroko. Rekel ji je, da je zdaj poročena ženska in mora skrbeti za dom. Tistega popoldneva se je Asha kljub močevi prepovedi vpisala v fakultetni študijski program. Zelo je bila vesela, vendar je Taj kmalu ugotovil, kaj je storila njegova žena. Pobesnel je in začel vpiti nanjo, ji govoriti, da je nesposobna in nima pravice študirati, saj ji je vendar jasno povedal, da ne sme. Asha je planila v jok, toda to Taja ni zaustavilo. Nazadnje jo je zaklenil v spalnico in povedal, da jo to njena kazen za neposlušnost. Asha je zdaj že dva dni zaklenjena v spalnici. Joče in nima nobenih stikov z zunanjim svetom.

(Oblike spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola: nadzor vedenja in osamitev, fizična zloraba-preprečevanje zadovoljevanja fizičnih potreb, čustvena zloraba in zastraševanje, verbalno nasilje)

Študija primera št. 2:

Alice je bila poročena s Petrom, v zakonu sta se jima rodila dva otroka: Amanda, ki je pred nedavnim dopolnila 18 let, in Alfred, ki jih je imel skoraj 16. Peter je bil vodovodni inštalater in je imel skromne prihodke, Alice pa se je preživljala s čiščenjem po hišah. Čeprav ni zaslužila veliko, ji je Peter ves denar pobral, saj je v tej družini 'on nosil hlače', pustil ji je samo nekaj drobiža za prevoz. Imel je popoln nadzor nad financami v svoji družini in je včasih družinski denar zapravil za alkohol. Amanda se je nato zaposlila v restavraciji, da bi tako zaslužila za plačilo študija na fakulteti. Takoj ko je Peter izvedel, da dela, je šel k njej in zahteval, da mu izroči ves svoj zaslužek. Sprva ga je zavrnila, toda oče ji je rekel, da bo, 'dokler bo živela pod njegovo streho, spoštovala njegova pravila', pa tudi, da nimajo denarja za njeno šolanje in da mora prispevati za družinske potrebe. Nazadnje mu je izročila ves svoj prihodek in se počutila krivo, da je sploh razmišljala drugače. Naslednji dan se je Peter vrnil domov z dvema steklenicama alkohola. Zdaj tako Alice in Amanda delata, da bi pomagali preživeti družino.

(Oblike spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola: ekonomska zloraba, čustvena zloraba)

Študija primera št. #3:

Banaz je že večkrat poskušala opozoriti policijo, da je njeno življenje ogroženo. Decembra 2005 jo je njen oče napadel in jo poskušal ubiti. Ker jo je bilo zelo strah, se je obrnila se je na policijo, vendar preiskovalna policista nista vzela njene trditve dovolj resno.

Banaz je pobegnila, pozneje pa se je vrnila domov in poskušala skrivaj vzdrževati razmerje s fantom, toda oče je obema zagrozil s smrtjo, če se bosta še videvala. Fant je Banaz prepričeval, naj se preseli v varno hišo, vendar je verjela, da bo varna tudi doma, saj je bila tam tudi njena mama.

24. januarja je Benaz izginila, njeno razpadajoče truplo pa so tri mesece pozneje odkrili v kovčku, zakopanem na nekem vrtu. Na sojenju sta njen oče in stric priznala, da sta naročila njen umor, saj sta menila, da je s tem, ko se je zaljubila v fanta, ki ga njeni domači niso odobraval, osramotila družino. Benaz je bila stara komaj 20 let.

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/6722699.stm>; 11. junij 2007

(Oblike spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola: nadzor vedenja in osamitev, fizična zloraba, zločin zaradi časti)

Študija primera št. 4

Amira je bila stara štiri leta, ko je njena družina pred vojno pobegnila iz matične dežele in se ustalila v nekem evropskem mestu. V novi državi, kjer je preživela zgodnja otroška leta, je živela neprimerno bolje.

Potem je nekega dne, ko je bila stara enajst let, mama Amiri predlagala, da skupaj obiščeta teto, kjer se bo Amira lahko igrala s sestrično, ki je bila njenih let. Toda Amira ni vedela, da sta se njena mama in teta na skrivaj dogovorili z neko žensko, da bo njuni hčerki obrezala. Mislili sta, da je to potrebno, če želita, da si njuni deklici kdaj najdeta moža.

Amirina mama in teta sta naenkrat zgrabili deklico. »Tiščali sta me ob tla in potem je neka ženska, ki je nikoli prej nisem videla, začela rezati. Zakričala sem in teta mi je z dlanjo tesno pokrila usta,« pove Amira. »Obljubite, da nihče ne bo nikoli izvedel, da sem govorila z vami,« je prosila Amira. »Če ljudje iz moje skupnosti izvedo, bodo rekli, da sem jih izdala, in morala bom zbežati. Razen tega nočem, da moji starši končajo v zaporu.«

Prirejeno po <http://www.dailymail.co.uk/femail/article-505796> 3. januar 2008 in www.fgmnetwork.org

(Oblike spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola: spolna zloraba)

Nasvet za trenerja:

Nasilje in zloraba v družini ne delata razlik. Prisotna sta tako med heteroseksualnimi kot med istospolnimi pari. Pojavljata se v vseh starostnih skupinah, etičnih okoljih in ekonomskih razredih. In čeprav so ženske pogostejše žrtve, doživljajo zlorabo tudi moški – predvsem verbalno in čustveno. Nasilje v družini, poznano tudi kot nasilje med zakonci ali partnerji, je vzorec vedenja, kjer ena oseba v intimnem odnosu ali zakonu poskuša nadvladati in nadzorovati drugo.

V večini primerov družinskega nasilja gre za nasilje nad ženskami in največkrat ga doživijo kar doma, od tod tudi naslov aktivnosti »Družina je pomembna.«

Ko se odločate za to aktivnost, se zavedajte, da je to tema, ki zahteva obzirnost in spoštovanje anonimnosti/zasebnosti (med udeleženkami so lahko tudi take, ki so osebno doživele nasilje v družini). Poudarite, da se nobena ne sme čutiti pod pritiskom, da mora razkriti več, kot sama želi. Mirno lahko nekatere podrobnosti spremenite ali študije primerov zamenjate z drugimi, če menite, da bodo bolj ustrezale potrebam udeleženk.

Morda se vam bo zdela dobra zamisel končati aktivnost z minuto molka, posvečeno vsem žrtvam nasilja v družini. Gre za močan in učinkovit način zaključevanja aktivnosti, ki spodbuja empatijo in solidarnost.

Nasilje nad ženskami v življenjskih obdobjih

Obdobje	Vrsta nasilja
Pred rojstvom	spolno selektivni splav; fetalne posledice zaradi pretepanja matere v času nosečnosti
Zgodnje otroštvo	detomor deklic; fizična, psihična in spolna zloraba
Srednje in pozno otroštvo	otroške poroke; pohabljanje dekliških spolovil; fizična, psihična in spolna zloraba; incest, otroška prostitucija in pornografija
Najstništvo in doba odraslosti	nasilje na zmenkih (npr. brizganje kisline v obraz in posilstvo na zmenku; ekonomsko izsiljeni spolni odnosi (npr. šolarke ali dijakinje morajo spolno ustreči 'pokroviteljem' v zameno za plačilo šolnine); incest; spolna zloraba na delovnem mestu; posilstvo; spolno nadlegovanje; prisilna prostitucija in pornografija; trgovina z belim blagom; nasilje v partnerskih odnosih; posilstvo v zakonu; nasilje in umori zaradi dote; umor, ki ga stori intimni partner; psihološko nasilje; zloraba invalidnih žensk; prisilna nosečnost
Starost	prisilni 'samomor' ali umor vdov iz ekonomskih razlogov; fizična, psihična in spolna zloraba

Vir: Nasilje nad ženskami – informacijski komplet, Svetovna zdravstvena organizacija WHO, 1997.

VRSTA AKTIVNOSTI: študija primera in delo v skupinah

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 65 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: tabla z listi in markerji, računalnik s programom PowerPoint za študije primerov in smernice

UČINKI:

- Spoznavanje in prepoznavanje pojmov spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola
- Spoznavanje in opredelitev pojmov spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola ter nekaterih njunih pojavnih oblik
- Seznanjenje z nekaterimi posledicami spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola
- Opredelitev družbenih konstruktov, socializacije in stereotipov
- Vodenje razprav o spolnem nasilju in nasilju na podlagi spola
- Organiziranje dogodkov za ozaveščanje o spolnih stereotipih, spolnem nasilju in nasilju na podlagi spola
- Prilagoditev aktivnosti BASE za ozaveščanje migrantov/beguncev o spolnih stereotipih, spolnem nasilju in nasilju na podlagi spola

Vir: KOMPAS – Priročnik za izobraževanje mladih o človekovih pravicah (DZS, 2005) po publikaciji Sveta Evrope, aktivnost »Družinske zadeve«. Dostopno v angleščini na

<https://www.coe.int/en/web/compass/introduction-to-the-2012-edition>, za priročnik priredila Maria Elli Doufexi Kaplani; KMOP.

5.3 Povezane z rdečo nitjo

CILJ: Cilj te vaje je spoznanje o nujnosti celostne podporne mreže za preprečevanje spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola in za boj proti njima, kot tudi spoznanje o soodvisnosti članov skupnosti in družbe na sploh.

OPIS: Pred začetkom te aktivnosti se skrivaj dogovorite z manjšim številom udeleženk, naj stojijo druga zraven druge in na vaš znak nenadoma izpustijo vrvico, ki jo bodo držale.

1. Zaposlite udeleženke, naj se postavijo v krog.
2. Z odvijanjem rdeče vrvice križem in neprekinjeno povežite vse članice kroga, tako da nastane mreža.
3. Nato pojasnite udeleženkam, da morajo ohranjati mrežo, tako da lahko vzdrži, nosi in ščiti osebo pred padcem.
4. Udeleženkam naročite, naj vrvico držijo kar se da trdno, zato da bo mreža čim bolj napeta. Poudarite, da morajo biti udeleženke miselno zbrane in si ne smejo privoščiti nepozornosti, saj s stropa visi oseba, ki bi lahko vsak čas padla.
5. Čez eno minuto daste skrivni znak udeleženkam, s katerimi ste se dogovorili, da bodo vrvico izpustile.
6. Lahko se zgodi, da bodo ostale posnemale odziv teh nekaj udeleženk in bodo tudi same izpustile vrvico, lahko pa jo bodo še naprej držale. Kakorkoli, tudi če vrvice ne bodo izpustile, se bo mreža podrla. [5 minut]

Po zaključku aktivnosti pojasnite udeleženkam, da ta mreža simbolizira podporno mrežo žrtev spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola. Ta lahko vključuje žrtvino družino in prijatelje, policijo, pristojne organizacije, sosede ipd. Nato s skupino načinite pogovor, v katerem boste iskali odgovore na naslednja vprašanja [10 minut]:

- Kaj natanko se je zgodilo?
- Zakaj ste sledile navodilom, ki ste jih prejele, oziroma zakaj jim niste? (zakaj so udeleženke držale vrvico in bile pozorne oziroma zakaj ne)
- Ali ste vedele, da bo za koga nevarno, če vrvico izpustite ali zaščitno mrežo razrahljate? Zakaj ste se odločile, da boste to storile?
- Kaj je vplivalo na vašo odločitev, da tako ravnate? Zakaj? (je na ženske vplival odziv udeleženk, ki so po dogovoru izpustile vrvico?)
- Menite, da to, kar se je zgodilo v krogu, ustreza realnemu življenju? Navedite primere.
- Če mreža simbolizira podporno mrežo, mi pa smo do slednje ravnodušni ali pa na nas vplivajo ravnanja drugih, kakšen bo po vašem mnenju rezultat?

VRSTA AKTIVNOSTI: aktivnost za ozaveščanje

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 15 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: debelejša rdeča nit

UČINKI:

- Organiziranje dogodkov za ozaveščanje o spolnih stereotipih, spolnem nasilju in nasilju na podlagi spola
- Prilagoditev aktivnosti BASE za ozaveščanje migrantk/begunk o spolnih stereotipih, spolnem nasilju in nasilju na podlagi spola
- Ničelna toleranca do spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola
- Zavzemanje za spoštovanje človekovih pravic in pravic žensk/deklet, ki so preživele spolno nasilje in nasilje na podlagi spola
- Opolnomočenje migrantskih/begunskih žensk in deklet za branjenje svojih pravic
- Zavezanost k boju proti spolnemu nasilju in nasilju na podlagi spola

VIR: Tsironis, C., Albani, C., Sitziouki, M., Tsirona, E. (ND). KEPAD and KMOP. *Ατενί-ζω: Εκπαιδευτικό εγχειρίδιο ενημέρωσης & ευαισθητοποίησης για την παράνομη διακίνηση & εμπορία ανθρώπων*. Za priročnik priredila Maria Elli Doufexi Kaplani; KMOP.

5.4 Kakšno je tvoje stališče?

ČLUI: Udeleženke si izmenjajo mnenja in predstave o tem, kaj je spolno nasilje in nasilje na podlagi spola.

OPIS:

1. Pripravite dva plakata, enega z napisom 'Strinjam se', drugega z napisom 'Ne strinjam se', in ju nalepite na nasprotni steni prostora, da bodo udeleženke lahko stale v ravni vrsti med njima. Vmes lahko napnete vrvico ali na tla nalepite trak.
2. Udeleženke naj stopijo na sredino prostora (oziroma ob vrvico). Pojasnite jim, da boste pojma spolnih stereotipov in nasilja na podlagi spola preučevali skozi nekoliko bolj interaktivno razpravo. Napovejte jim, da boste prebrali vrsto trditev, s katerimi se lahko strinjajo ali pa ne. Pojasnite, da se po prebrani trditvi lahko razvrstijo kamorkoli vzdolž (namišljene) linije med plakatom, glede na to, do katere mere se s trditvijo strinjajo ali ne. Vsakič naj se razvrstijo tako, da se z levo in desno sosedo pri izražanju mnenja kar najbolj ujemajo. Dovoljeno je pogovarjanje in primerjanje mnenj, medtem ko vsaka udeleženka išče najustreznejši prostor v vrsti. [5 minut].
3. Drugo za drugo preberite vse trditve.
4. Spodbujajte razmišljanje in razpravo. Udeleženke na koncih vrste vprašajte, zakaj so se odločile za tako skrajno mesto. Vprašajte katero od žensk bližje sredini, ali njihovo mesto odseva neprepičanost ali nezadostno znanje, da bi si lahko ustvarile bolj trdno mnenje.
5. Udeleženkam dovolite, da med poslušanjem komentarjev tudi spremenijo svoja mesta, če si premislijo [30 minut].
6. Po zadnji trditvi spet zberite skupino za zaključno razpravo [15 minut].

Čeprav ju lahko zaradi okoliščin, družbe in kulture dojemamo različno, sta tako spolno nasilje kot nasilje na podlagi spola obliki zatiranja.

Trditve

1. Nekateri ljudje prenašajo nasilje, ker tako želijo.
2. Država ni dolžna skrbeti za to, da ljudje ne doživljajo nasilja – to je naloga ljudi samih!
3. Vsi ljudje bi morali imeti enake pravice.
4. Če ženska doživi nasilje v svoji družini, bi to morala zadržati zase, saj bi bila žalitev, da bi o tem komu pripovedovala.
5. Nasilje v družini ni stvar skupnosti.
6. Normalno je, da ženska naredi, kar ji ukaže njen mož, čeprav tega ne želi storiti.
7. Pravice žensk so človekove pravice in treba jih je spoštovati.
8. Ena od osnovnih odgovornosti vsake države je zagotavljanje spoštovanja pravic vseh njenih državljanov.
9. S pravicami se ne rodimo, temveč jih šele pridobimo.
10. Ženske za svoje ravnanje in obnašanje ne bi smele potrebovati dovoljenja svojih partnerjev.
11. Če je kdo, ki ga poznamo, žrtev nasilja, bi ga morali opolnomočiti za ukrepanje.
12. Če podpora ne more biti zagotovljena, dogodka nima smisla prijavljati.
13. Če kdo ponižujoče govori z nami, je to tudi nasilje.
14. Nasilje lahko pomagamo preprečevati tako, da ne dovolimo, da se tovrstna kultura prenaša na naslednje generacije.
15. Če nečesa ne zmoremo rešiti sami, ni sramota, če prosimo za pomoč.

VRSTA AKTIVNOSTI: interaktivna vaja, interaktivni dialog

TRAJANJE AKTIVNOSTI: 50 minut

PROSTOR IN PRIPOMOČKI: plakata z napisoma 'Strinjam se' in 'Ne strinjam se', kos vrvice ali lepilnega traku, list s trditvami

UČINKI:

- Spoznavanje in prepoznavanje pojmov spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola
- Spoznavanje in opredelitev pojmov spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola ter nekaterih njunih pojavnih oblik
- Seznanjenje z nekaterimi posledicami spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola
- Opredelitev družbenih konstruktov, socializacije in stereotipov
- Vodenje razprav o spolnem nasilju in nasilju na podlagi spola
- Organiziranje dogodkov za ozaveščanje o spolnih stereotipih, spolnem nasilju in nasilju na podlagi spola
- Analiziranje lastnih stereotipov, predsodkov in splošnih predstav o spolnih stereotipih, spolnem nasilju in nasilju na podlagi spola ter kritičen razmislek o njih
- Prilagoditev aktivnosti BASE za ozaveščanje migrantov/beguncev o spolnih stereotipih, spolnem nasilju in nasilju na podlagi spola

VIR: *KOMPAS – Priročnik za izobraževanje mladih o človekovih pravicah* (DZS, 2005) po publikaciji Sveta Evrope, aktivnost »Kakšno je tvoje stališče?« Dostopno v angleščini na <https://www.coe.int/en/web/compass/introduction-to-the-2012-edition>

6 GRADIVO

6.1 Vrste spolnega nasilja

V različnih okoliščinah in okoljih lahko pride do najrazličnejših nasilnih spolnih dejanj. Na spodnjem seznamu je navedenih nekaj primerov⁵:

- posilstvo v zakonski ali zunajzakonski zvezi ali v razmerju;
- posilstvo, ki ga zagreši neznanec;
- sistematična posilstva med oboroženimi spopadi;
- neželena spolna pobuda ali spolno nadlegovanje, vključno z zahtevami po spolnih odnosih v zameno za usluge;
- spolna zloraba duševno ali telesno prizadetih oseb;
- spolna zloraba otrok;
- prisilna poroka ali neprostovoljno skupno življenje, vključno s poroko otrok;
- odrekanje pravice do uporabe kontracepcije ali drugih ukrepov za zaščito pred spolno prenosljivimi boleznimi;
- prisilni splav;
- nasilna dejanja, ki kršijo spolno nedotakljivost ženske, vključno s pohabljanjem ženskega spolovila in zapovedanim preverjanjem nedolžnosti.

⁵ Svetovna zdravstvena organizacija, 6. poglavje, dosegljivo (v angleščini) na spletnem naslovu: https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/global_campaign/en/chap6.pdf

6.2 Izroček »Konvencija o otrokovih pravicah« (poenostavljena različica)

1. člen: Definicija otroka

Vsakemu, ki je mlajši od 18 let, pripadajo vse pravice iz te Konvencije.

2. člen: Nediskriminacija

Konvencija velja za vse ne glede na raso, veroizpoved, zmožnosti, kar kdo misli ali izreče, poreklo in obliko družine.

3. člen: Otrokove koristi

Vse organizacije, ki se ukvarjajo z otroki, bi morale delati v največjo korist otroka.

4. člen: Uresničevanje pravic

Vlade morajo otrokom omogočiti uresničevanje teh pravic.

5. člen: Starševska skrb in otrokove sposobnosti

Vlade bi morale spoštovati pravice in dolžnosti družin, da otroka skozi odraščanje usmerjajo in vodijo tako, da se bo znal teh pravic posluževati.

6. člen: Preživetje in razvoj

Vsak otrok ima pravico do življenja. Vlade bi morale zagotoviti preživetje in zdrav razvoj otrok.

7. člen: Ime in državljanstvo

Vsak otrok ima pravico do vpisa v rojstno knjigo in pridobitve državljanstva. Ima tudi pravico, da pozna svoje starše in da ti, če je to mogoče, skrbijo zanj.

8. člen: Ohranjanje identitete

Vlade morajo spoštovati pravico otroka do imena, državljanstva in družinskih vezi.

9. člen: Ločitev od staršev

Otroci ne bi smeli biti ločeni od staršev, razen če je to v njihovo dobro. Na primer, če starš zanemarja ali zlorablja otroka. Otroki, katerega starši so ločeni, ima pravico do stikov z obema, razen če bi mu to škodovalo.

10. člen: Ponovna združitev družine

Družinam, ki živijo v različnih državah, bi morale biti omogočeno gibanje med temi državami, tako da lahko starši in otroci ostanejo v stikih oziroma da se družina lahko ponovno združi.

11. člen: Nezakonito premeščanje in nevračanje otrok

Vlade bi morale preprečiti nezakonito premeščanje otrok iz njihovih držav.

12. člen: Otrokovo mnenje

Otroci imajo pravico povedati svoje mnenje, ko odrasli sprejemajo odločitve, ki zadevajo njih. Imajo tudi pravico, da se njihova mnenja upoštevajo.

13. člen: Svoboda izražanja

Otroci imajo pravico pridobiti in širiti informacije, dokler te ne škodijo njim samim ali drugim.

14. člen: Svoboda misli, vesti in veroizpovedi

Otroci imajo pravico misliti in verjeti, kar želijo, ter prakticirati svojo vero, dokler s tem ne omejujejo pravic drugih. Dolžnost staršev je, da pri tem otroka usmerjajo.

15. člen: Svoboda združevanja

Otroci imajo pravico do zbiranja in združevanja v skupine in organizacije, dokler to ne omejuje pravic drugih.

16. člen: Zaščita zasebnosti

Otroci imajo pravico do zasebnosti. Zakon jih mora ščititi pred napadi na njihov način življenja, ugled, družino in dom.

17. člen: Dostop do ustreznih informacij

Otroci imajo pravico dostopa do verodostojnih informacij iz množičnih medijev. Televizija, radio in časopisi bi morali zagotoviti informacije, ki jih otroci lahko razumejo, in ne promovirati takšnih, ki otrokom lahko škodujejo.

18. člen: Odgovornost staršev

Oba starša sta enako odgovorna za otrokovo vzgojo in razvoj ter njegove koristi. Vlade staršem pri tem pomagajo z zagotavljanjem podpornih storitev, še zlasti, če sta oba starša zaposlena.

19. člen: Zaščita pred zlorabo in zanemarjanjem

Vlade morajo zagotavljati, da je za otroke ustrezno poskrbljeno, in jih zaščititi pred nasiljem, zlorabo in zanemarjanjem s strani staršev ali skrbnikov.

20. člen: Zaščita otroka brez družine

Otrok, za katerega ne more skrbeti njegova družina, ima pravico, da zanj skrbijo ljudje, ki spoštujejo njegovo veroizpoved, kulturo in jezik.

21. člen: Posvojitve

Ob posvojitvah otrok bi morale biti poglavitno vodilo otrokove koristi. Ista pravila morajo veljati za otroke, ki so posvojeni v svoji matični državi, in tiste, ki bodo živeli v drugi državi.

22. člen: Begunski otroci

Otroci, ki pridejo v državo kot begunci, bi morali uživati enake pravice kot otroci, ki so bili v tej državi rojeni.

23. člen: Otroci s posebnimi potrebami

Otroci s posebnimi potrebami bi morali biti deležni posebne oskrbe in podpore, da bi lahko živeli dostojno in neodvisno življenje.

24. člen: Zdravje in zdravstvene storitve

Otroci imajo pravico do kvalitetnega zdravstvenega varstva, čiste pitne vode, hranljive prehrane in čistega okolja, zato da ohranjajo svoje zdravje. Bogatejše države bi morale revnejšim pomagati to doseči.

25. člen: Preverjanje postopka

Otroci, za katere namesto staršev skrbijo lokalni pristojni organi, imajo pravico do redne preverbe okoliščin v zvezi njihovo oskrbo.

26. člen: Socialno varstvo

Vlade bi morale za otroke iz družin v stiski zagotoviti posebna sredstva.

27. člen: Življenjska raven

Otroci imajo pravico do življenjskega standarda, ki ustreza njihovim telesnim in umskim potrebam. Vlade bi morale pomagati družinam, ki tega ne zmorejo zagotoviti.

28. člen: Izobrazba

Otroci imajo pravico do izobrazbe. Disciplina v šolah naj spoštuje otrokovo dostojanstvo. Osnovno šolanje bi moralo biti brezplačno. Bogatejše države bi morale revnejšim pomagati to doseči.

29. člen: Cilji izobraževanja

Izobraževanje bi moralo poskrbeti za popoln razvoj otrokove osebnosti in sposobnosti. Spodbujati bi moralo tudi spoštovanje do staršev, do lastne in tujih kultur.

30. člen: Otroci manjšin ali staroselskega prebivalstva

Otroci imajo pravico do učenja in rabe jezika ter spoznavanja in ohranjanja običajev svoje družine, ne glede na to, ali so ti del kulture večinskega prebivalstva države ali ne.

31. člen: Prosti čas, rekreacija in kulturne dejavnosti

Vsi otroci imajo pravico do počitka in igre in vključevanja v najrazličnejše dejavnosti.

32. člen: Delo otrok

Vlade bi morale otroke zaščititi pred delom, ki je nevarno, lahko škoduje njihovemu zdravju ali moti njihovo šolanje.

33. člen: Zloraba drog

Vlade bi morale zagotoviti načine za zaščito otrok pred nevarnimi drogami.

34. člen: Spolno izkoriščanje

Vlade bi morale zaščititi otroke pred spolno zlorabo.

35. člen: Ugrabitev in prodaja

Vlade bi morale preprečiti ugrabitve in prodajo otrok.

36. člen: Druge oblike izkoriščanja

Otroci bi morali biti zaščiteni pred kakršnimi koli dejavnostmi, ki bi lahko škodovale njihovemu razvoju.

37. člen: Mučenje in odvzem prostosti

Z otroki, ki so prekršili zakon, ne smemo ravnati kruto. Ne smejo biti zaprti skupaj z odraslimi in moramo jim omogočiti stik s starši in družino.

38. člen: Oboroženi spopadi

Vlade ne bi smele dovoliti, da otroci, mlajši od 15 let, sodelujejo v oboroženih spopadih. Otroke v vojnih območjih bi morali še posebej zaščititi.

39. člen: Okrevanje

Otroci, ki so bili zanemarjeni ali zlorabljeni, bi morali biti deležni posebne pomoči za ponovno pridobitev samospoštovanja.

40. člen: Otroci v navzkrižju z zakonom

Otroci, ki so obtoženi kršitve zakonov, bi morali prejeti pravno pomoč. Zaporne kazni naj se izvršujejo le v primeru najhujših kaznivih dejanj.

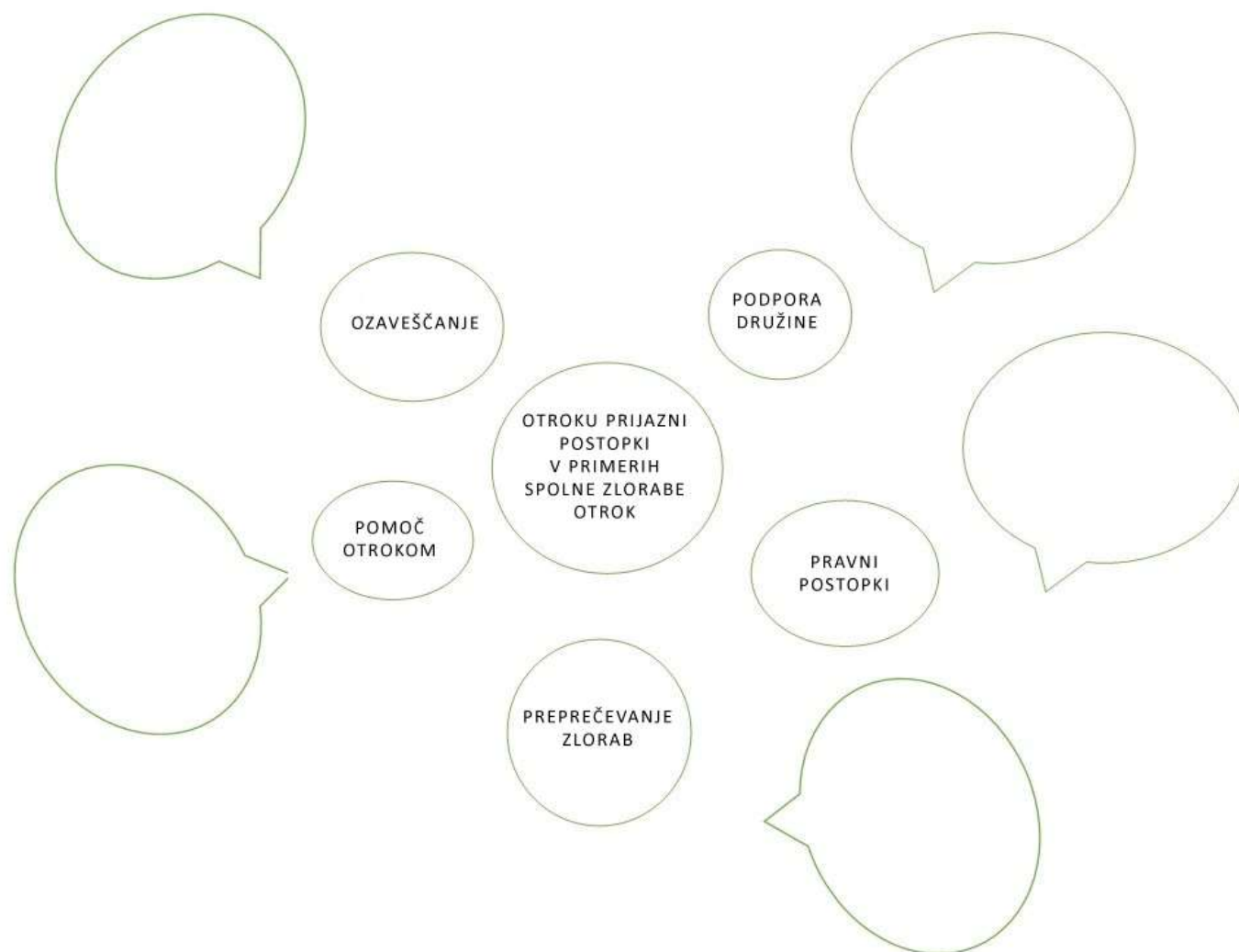
41. člen: Spoštovanje višjih standardov

Če zakoni določene države otroka ščitijo bolje kot določila te Konvencije, potem le-ti obveljajo.

42. člen: Izvajanje Konvencije

Vlade bi morale s Konvencijo seznaniti tako odrasle kot otroke.

6.3 Izroček za aktivnost »Miselni zemljevid sodelovanja različnih ravni podpore«

6.4 Izročki za aktivnost »Otroku prijazno pravosodje v primerih spolne zlorabe in nasilja na podlagi spola«

IZROČEK št. 1: Konvencija Sveta Evrope o zaščiti otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolno zlorabo

5. člen – Zaposlovanje, usposabljanje in ozaveščanje oseb, ki delajo z otroki

1. Vsaka pogodbenica sprejme zakonodajne ali druge ukrepe za spodbujanje ozaveščenosti o zaščiti in pravicah otrok pri osebah, ki imajo redne stike z otroki na področju izobraževanja, zdravstva, socialnega varstva, sodstva, odkrivanja in pregona ter športa, kulture in dejavnosti v prostem času.
2. Vsaka pogodbenica sprejme zakonodajne ali druge ukrepe, s katerimi zagotovi, da imajo osebe iz prvega odstavka ustrezno znanje o spolnem izkoriščanju in spolni zlorabi otrok in načinih njunega prepoznavanja.

6. člen – Izobraževanje za otroke

Vsaka pogodbenica sprejme zakonodajne ali druge ukrepe, s katerimi zagotovi, da otroci med osnovnošolskim in srednješolskim izobraževanjem pridobijo informacije o tveganjih spolnega izkoriščanja in spolne zlorabe ter načinih lastne zaščite, ki so prilagojene njihovi razvojni stopnji. Te informacije se v sodelovanju s starši, kadar je to primerno, zagotavljajo pri splošnem seznanjanju s spolnostjo, pri čemer je posebna pozornost namenjena okoliščinam tveganja, predvsem tistim, ki vključujejo uporabo novih informacijsko-komunikacijskih tehnologij.

9. člen – Sodelovanje otrok, zasebni sektor, mediji in civilna družba

1. Vsaka pogodbenica ob upoštevanju razvojnih zmožnosti otrok spodbuja njihovo sodelovanje pri oblikovanju in izvajanju državnih politik, programov ali drugih pobud, ki se nanašajo na boj proti spolnemu izkoriščanju in spolni zlorabi otrok.
2. Vsaka pogodbenica spodbuja zasebni sektor, predvsem sektor informacijskih in komunikacijskih tehnologij, turizem in potovalno industrijo ter bančni in finančni sektor, pa tudi civilno družbo k sodelovanju pri pripravi in izvajanju politik za preprečevanje spolnega izkoriščanja in spolne zlorabe otrok ter k izvajanju notranjih pravil s pomočjo samourejanja in sourejanja.
3. Vsaka pogodbenica ob upoštevanju neodvisnosti medijev in svobode tiska spodbuja medije, da zagotavljajo ustrezne informacije o vseh vidikih spolnega izkoriščanja in spolne zlorabe otrok.
4. Vsaka pogodbenica med drugim z ustanavljanjem skladov, kadar je to primerno, spodbuja financiranje projektov in programov, ki jih izvaja civilna družba in so namenjeni preprečevanju spolnega izkoriščanja in spolne zlorabe otrok ter njihovi zaščiti pred tem.

KARTICA Z IZTOČNICAMI ZA RAZPRAVO št. 1: Konvencija Sveta Evrope o zaščiti otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolno zlorabo

1. Razpravljajte o tem, kako vaša država izvaja 5., 6. in 9. člen Konvencije. Za vsakega od členov:

- navedite konkretne primere in ponazorite obstoječe ukrepe;
- navedite področja, ki bi jih bilo mogoče izboljšati, in ponudite praktične predloge, kako to storiti.

2. Razpravljajte o okoliščinah, v katerih se trenutno izvajajo pogovori z otroki, žrtvami spolne zlorabe. Orišite pozitivne in negativne strani postopka z vidika otrokove izkušnje. Predlagajte optimalni scenarij za otroku prijazno komunikacijo.

IZROČEK št. 2: Smernice Odbora ministrov Sveta Evrope za otrokom prijazno pravosodje

III. Temeljna načela

1. Smernice temeljijo na načelih, ki so določena v instrumentih, navedenih v preambuli, in sodni praksi Evropskega sodišča za človekove pravice.
2. Ta načela so dodatno izoblikovana v naslednjih oddelkih in bi morala veljati za vsa poglavja teh smernic.

A. Udeležba

1. Spoštovati bi bilo treba pravico vseh otrok do obveščenosti o njihovih pravicah, do ustreznih načinov dostopa do sodnega varstva in do posvetovanja z njimi ter do trditve v okviru postopkov, v katerih so udeleženi ali ki nanje vplivajo. Da bi ta udeležba bila smiselna, bi bilo treba ustrezno pretehtati mnenja otrok ob upoštevanju njihove zrelosti in vseh morebitnih težav pri komunikaciji.
2. Otroke bi bilo treba upoštevati in obravnavati kot polnopravne imetnike pravic, upravičeni pa bi morali biti do uveljavljanja svojih pravic na način, pri katerem se upoštevajo njihova sposobnost, da izoblikujejo lastno mnenje, ter okoliščine primera.

B. Otrokove koristi

1. Države članice bi morale zagotoviti učinkovito izvajanje otrokovih pravic, da bi otrokove koristi imele prednost v vseh zadevah, v katerih so udeleženi ali ki nanje vplivajo.
2. Pri oceni koristi otrok, ki so udeleženi v postopkih ali na katere postopki vplivajo:
 - a. bi bilo treba ustrezno pretehtati njihova mnenja;
 - b. bi bilo treba ves čas spoštovati vse druge pravice otroka, kot so pravica do dostojanstva, svobode in enakega obravnavanja;
 - c. bi morali vsi ustrezni organi sprejeti celovit pristop, da bi ustrezno upoštevali vse zadevne koristi, med drugim tudi duševno in telesno dobro počutje ter pravne, socialne in ekonomske koristi otroka.
3. Koristi vseh otrok, ki so udeleženi v istem postopku ali zadevi, bi bilo treba oceniti in pretehtati ločeno, da bi se odpravila možna navzkrižja med koristmi otrok.
4. Medtem ko imajo pravosodni organi končno pristojnost in hkrati tudi odgovornost za sprejemanje končnih odločitev, bi si morale države članice po potrebi skupaj prizadevati za vzpostavitev multidisciplinarnih pristopov in s tem omogočiti oceno otrokovih koristi v postopkih, v katerih so udeleženi.

C. Dostojanstvo

1. Otroke bi bilo treba obravnavati na skrben, obziren, pravičen in spoštljiv način v vseh postopkih ali zadevah, pri tem pa posebno pozornost nameniti njihovim osebnim okoliščinam, dobremu počutju in posebnim potrebam ter v celoti spoštovati njihovo telesno in duševno celovitost. Takšno obravnavanje bi jim bilo treba zagotoviti vedno in ne glede na to, kako so prišli v stik s sodnimi ali izvensodnimi postopki ali drugimi ukrepi in ne glede na njihov pravni položaj in vlogo v katerem koli postopku ali zadevi.

2. Otroci ne smejo biti izpostavljeni mučenju ali nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju.

D. Zaščita pred diskriminacijo

1. Pravice otrok se zagotovijo, ne da bi se pri tem izvajala kakršna koli diskriminacija na podlagi spola, rase, barve kože ali etnične pripadnosti, starosti, jezika, veroizpovedi, političnega ali drugega prepričanja, narodnostnega ali socialnega porekla, socialno-ekonomskega položaja, statusa njihovih staršev, povezanosti z nacionalno manjšino, premoženja, rojstva, spolne usmerjenosti, spolne identitete ali drugega položaja.

2. Posebna zaščita in pomoč se lahko zagotovi bolj ranljivim otrokom, kot so otroci migrantov, otroci, ki so begunci ali prosilci za azil, otroci brez spremstva, otroci invalidi, brezdomni otroci in otroci, ki živijo na ulici, romski otroci in otroci, ki živijo v domovih.

IV. Otrokom prijazno pravosodje pred in med sodnim postopkom ter po njem

A. Splošni elementi otrokom prijaznega pravosodja

1. Informacije in svetovanje

1. Otroke in njihove starše bi bilo treba vse od prvega stika s pravosodnim sistemom ali drugimi pristojnimi organi (kot so policija, urad za priseljence, izobraževalne, socialne ali zdravstvene službe) in skozi ves postopek pravočasno in ustrezno obveščati med drugim tudi o:

- a. njihovih pravicah, zlasti posebnih pravicah otrok v zvezi s sodnimi ali izvensodnimi postopki, v katerih so ali bi lahko bili udeleženi, kakor tudi o razpoložljivih instrumentih za odpravo možnih kršitev njihovih pravic, vključno z možnostjo uporabe sodnega ali izvensodnega postopka ali drugih ukrepov. To lahko vključuje informacije o verjetnem trajanju postopkov, možnih pravnih sredstvih in neodvisnih pritožbenih mehanizmi;
- b. zadevnem sistemu in postopkih ob upoštevanju dejanskega položaja, ki ga bo otrok imel, in vloge, ki jo bo lahko imel v postopku in različnih fazah postopka;
- c. obstoječih mehanizmih podpore, ki so na voljo otroku pri udeležbi v sodnih ali izvensodnih postopkih;
- d. ustreznosti in možnih posledicah zadevnih sodnih ali izvensodnih postopkov;
- e. obtožbah ali nadaljnji obravnavi na podlagi njihove pritožbe, kjer je primerno;
- f. času in kraju sodnih postopkov in drugih ustreznih dogodkov, kot so zaslišanja, če to neposredno vpliva na otroka;
- g. splošnem napredku in rezultatu postopkov ali ukrepov;
- h. razpoložljivosti zaščitnih ukrepov;
- i. obstoječih mehanizmih za pregled odločitev, ki vplivajo na otroka;
- j. obstoječih možnosti za pridobitev odškodnine od storilca kaznivega dejanja ali države v okviru sodnega postopka, alternativnega civilnega postopka ali drugih postopkov;

k. razpoložljivosti služb (zdravstvenih, psiholoških, socialnih, služb za tolmačenje ali prevajanje in drugih) ali organizacij, ki lahko zagotovijo podporo, kakor tudi načinov dostopa do takšnih služb, skupaj s finančno podporo v nujnih primerih, kadar je to ustrezno;

l. vseh posebnih ureditev, ki so na voljo, da bi se v največji možni meri zaščitile njihove koristi, kadar imajo stalno prebivališče v drugi državi.

2. Informacije in nasvete bi bilo treba otrokom zagotoviti na način, ki je prilagojen njihovi starosti in zrelosti, v jeziku, ki ga razumejo, ter njihovem spolu in kulturi primerno.

3. Informacije bi bilo treba praviloma zagotoviti neposredno otrokom in staršem ali zakonitim zastopnikom. Zagotovitev informacij staršem ne bi smela biti druga možnost za sporočanje informacij otrokom.

4. Otrokom prijazno gradivo, ki vsebuje ustrezne pravne informacije, bi moralo biti na voljo in splošno razširjeno, vzpostaviti pa bi bilo treba posebne informativne storitve za otroke, kot so specializirana spletišča in linije za pomoč.

5. Informacije o vseh obtožbah zoper otroka je treba zagotoviti takoj in neposredno po vložitvi obtožb. Te informacije bi bilo treba zagotoviti otroku in staršem tako, da natančno razumejo obtožbo in možne posledice.

2. Varstvo zasebnega in družinskega življenja

6. Zasebnost in osebne podatke otrok, ki so ali so bili udeleženi v sodnih ali izvensodnih postopkih in drugih ukrepih, bi bilo treba varovati v skladu z nacionalno zakonodajo. To na splošno pomeni, da se informacije ali osebni podatki ne smejo posredovati ali objaviti, zlasti ne v medijih, ki bi lahko razkrili ali posredno omogočili razkritje otrokove identitete, vključno s sliko, podrobnim opisom otroka ali otrokove družine, imeni ali naslovi, zvočnimi in video posnetki itd.

7. Države članice bi morale v skladu s smernico 6 z zakonodajnimi ukrepi ali spremljanjem samoregulacije medijev preprečiti kršitve pravice do zasebnosti s strani medijev.

8. Države članice bi morale določiti omejen dostop do vseh evidenc ali dokumentov, ki vsebujejo osebne in občutljive podatke otrok, zlasti v postopkih, v katerih so udeleženi. Če je osebne in občutljive podatke treba prenesti, bi morale države članice ob upoštevanju otrokovih koristi urediti ta prenos v skladu z ustrezno zakonodajo o varstvu podatkov.

9. Zaslišanja ali pričanja otrok v okviru sodnih ali izvensodnih postopkov ali drugih ukrepov, kadar je primerno, bi morala potekati ob izključitvi javnosti. Praviloma bi morale biti prisotne samo tiste osebe, ki so v postopku neposredno udeležene, pod pogojem, da ne ovirajo otrok pri pričanju.

10. Strokovnjaki, ki delajo z otroki in za otroke, bi morali spoštovati stroga pravila glede zaupnosti, razen kadar obstaja tveganje, da bi se s tem otroku lahko škodovalo.

3. Varnost (posebni preventivni ukrepi)

11. Otroci bi morali biti v okviru vseh sodnih in izvensodnih postopkov ali drugih ukrepov zaščiteni pred škodljivimi dejanji, vključno z ustrahovanjem, maščevanjem in sekundarno viktimizacijo.

12. Strokovnjaki, ki delajo z otroki in za otroke, bi morali v skladu z nacionalno zakonodajo in brez poseganja v neodvisnost sodstva po potrebi opraviti redno preverjanje, da bi se zagotovila njihova primernost za delo z otroki.
13. Posebni previdnostni ukrepi bi se morali pri otrocih uporabljati v primerih, kadar je domnevni storilec kaznivega dejanja eden od staršev, družinski član ali primarni skrbnik.

KARTICA Z IZTOČNICAMI ZA RAZPRAVO št. 2: Smernice Odbora ministrov Sveta Evrope za otrokom prijazno pravosodje

Premislite o definiciji »otrokom prijaznega pravosodja«, njegovih temeljnih načelih in splošnih elementih (III. in IV. A.1/2/3). Pogovorite se o načinih, kako je še mogoče izraziti, da so v vaši državi sodni postopki v primerih spolne zlorabe otrokom prijazni. Označite načela in elemente, ki podkrepljujejo vaše razmišljanje.

6.5 Izroček »Neverbalna komunikacija«

Različne oblike neverbalne komunikacije

Kaj je neverbalna komunikacija (definicija)

Neverbalna komunikacija poteka brez sleherne uporabe govorjene ali pisane besede.

Pri nebesedni komunikaciji se namesto zapisanih ali izgovorjenih besed za izražanje občutkov, odnosov ali posredovanje informacij uporabljajo različni nebesedni znaki, kot so telesni gibi, barve, znamenja, simboli, signalne table itd.

Čeprav v neverbalni komunikaciji ne uporabljamo besed, lahko številna človeška čustva izrazimo in posredujemo učinkoviteje in natančneje kot z besednimi načini sporazumevanja.

Oblike neverbalne komunikacije:

Očesni stik: Očesni stik je lahko pomemben komunikacijski kanal med ljudmi, lahko pomaga urejati tok komunikacije in lahko nakazuje zanimanje za druge ljudi.

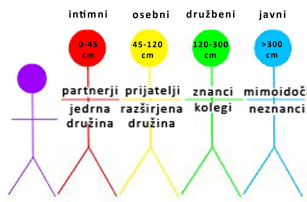
Obrazna mimika: Obraz je pomemben komunikator in pogosto rečemo, da izraža naše misli (drugim omogoča, da vidijo, kako se počutimo).

Kretnje: Dvignjen palec v britanski kulturi pomeni, da je vse v redu, navzdol obrnjen palec, pa da nekaj ni v redu. Zavedati se moramo in biti pripravljeni sprejeti, da različne kretnje v različnih kulturah pomenijo različno. Dvignjen palec v Evropi pomeni, da je nekdo nekaj odlično opravil, v Bangladešu pa se isti gib uporablja, kadar hočemo koga razjeziti, užaliti ali se iz njega norčevati.

Govorica telesa: Telesno izražanje je še ena splošno poznana oblika neverbalne komunikacije; gibi telesa lahko izražajo pomene in sporočila. Govorica telesa poteka na ravni zavesti (zavestno nadzorovani gibi) in podzavesti (nezavedni gibi).

Bližina (osebni prostor): Kulturne norme narekujejo primerno razdaljo med oseba, med katerima se odvija komunikacija. Bodimo pozorni na znake nelagodja, ki ga lahko povzročimo, če stojimo preblizu osebe, s katero se pogovarjamo (še zlasti je to pomembno, kadar nudimo pomoč in podporo ženskam/dekletom, žrtvam nasilja na podlagi spola).

Dotik: Dotik je splošno uporabljano sredstvo neverbalne komunikacije. Vendar se sprejemljivi načini dotikanja razlikujejo glede na spol, starost, sorodstveno razmerje, intimnost in kulturno ozadje oseb v komunikaciji. Dotik ima lahko tudi negativen učinek, še posebno pri posameznikih s travmatičnimi izkušnjami (na to ne smemo pozabiti, kadar nudimo pomoč in podporo ženskam/dekletom, žrtvam nasilja na podlagi spola).

Simbol: Znak ali znamenje, ki predstavlja določen predmet, dejavnost, vlogo ali proces.

Tišina: Tišina je močno komunikacijsko sredstvo; lahko ima pozitiven ali negativen pomen. Tišina je lahko znak, da vas oseba pozorno posluša, lahko pa pomeni tudi, da je to, o čemer govorite, ne zanima. Za večino ljudi je tišina neprijetna, še posebno, če molk ni njihova izbira, temveč odločitev/odziv sogovorca. Tišina lahko sicer pomeni tudi, da se ta oseba počuti ogroženo in/ali se druge osebe v komunikaciji boji.

Vir: Neverbalna komunikacija: definicija, oblike, pomen (pojasnila), <https://iedunote.com/nonverbal-communication> (dostopano: 14. 8. 19), priredila Donna Pollard; Rinova Ltd.

6.6 Izroček za aktivnost o aktivnem poslušanju

Pridobite zaupanje
in vzpostavite odnos.

Izkažite skrb in zanimanje.

Veščine aktivnega poslušanja

Zastavljajte konkretna vprašanja.

Uporabljajte kratke besedne spodbude,
na primer:

Tehnike aktivnega poslušanja
vam lahko pomagajo
resnično razumeti,
kaj ljudje sporočajo
skozi pogovor
ali ob srečanju.

Mhm.
Razumem.

the balance

The infographic is set against a light orange background. In the center, the title 'Veščine aktivnega poslušanja' is written in a large, bold, dark red font. Surrounding this title are six illustrations, each depicting a different active listening technique. Top-left: Two people, a man and a woman, are sitting and talking; the man is holding a coffee cup. Top-right: Two women are sitting on a wooden bench; one woman has her hand on the other's shoulder in a supportive gesture. Bottom-left: Two people are walking and talking; the man is gesturing with his hands. Bottom-right: Two people are standing and talking; a speech bubble from the man says 'Mhm. Razumem.' (Mhm. I understand.). In the middle-left, there is a block of text in Slovenian. In the middle-right, there is another block of text in Slovenian. The bottom-left corner features the logo for 'the balance'.

6.7 Izročki za aktivnost »Vloga predstavnice manjšine« (scenariji)

IZROČEK »SCENARIJ ŠT. 1«

Ozadje primera

Telefonist na policijski postaji je prejel prijavo mladega dekleta, da ji je oče zagrozil s smrtjo, če ne bo odpotovala v Pakistan in se poročila s svojim bratrancem. Dekle čaka na policijski postaji na informativni razgovor.

Scenarij št. 1

Policista, ki vodita razgovor: višja policistka Sarah Smith (glavna izpraševalka), policist Tom Khan (drugi izpraševalec) – oba sta v uradnih uniformah.

Dekle je prišlo na policijsko postajo v spremstvu neke ženske. Predstavite sebe in svojega kolega, policista Khana, in pojasnite, da se bosta z dekletom pogovorila v sobi za zaslišanje, kjer boste pogovor lahko posneli in tako zagotovili, da bo vse, o čemer se boste pogovarjali, tudi zabeleženo. Dekletu poveste, da ji bosta s policistom Khanom oba zastavila nekaj vprašanj, da bi pridobila kar največ informacij. Vprašate, koga je dekle pripeljalo s seboj za podporo. Ženska pojasni, da je ena od kulturnih mediatorok v njihovi skupnosti in da je prišla, da bi dekletu nudila podporo ali ji pomagala s tolmačenjem, če bi bilo potrebno.

V sobi za zaslišanje so 4 naslanjači in mizica. Na mizici stojijo vrč z vodo, kozarci in manjša škatla papirnatih robčkov.

Začnete s pogovorom in zaprosite dekle, naj vam pove vse. Opazite, da se med pogovorom z vami pogosto obrne na kulturno mediatorko za podporo in ohrabritev. Dekle razloži, da jo bodo v naslednjih nekaj tednih poslali v Pakistan, kjer naj bi z dogovorjeno poroko sklenila zakonsko zvezo s svojim bratrancem. Očitno je, da je v stiski, trese se in joče, medtem ko vam pove, da noče oditi, a da ji je oče zagrozil, da jo bo ubil, če ne bo šla, ker da bi s tem osramotila družino. Oče jo je v preteklosti že pretepel, ker je šla ven s sošolci s fakultete, česar pa ni prijavila.

Ko dekle neha govoriti, ji zastavite nekaj vprašanj. Govorite jasno in počasi in med pogovorom z dekletom vzdržujete očesni stik z njo. Nežno se nasmehnete in poskušate pogovor čim bolj olajšati. Zdi se, da ima dekle občasno težave z razumevanjem tega, kar poveste, zato se obrne h kulturni mediatorki in se z njo pogovarja s svojim maternem jeziku. Kulturna mediatorka ji odgovori, potem pa vpraša, ali bi smela tolmačiti za dekle, kadar ne bi razumela kakšne vaše besede ali fraze. Ko odgovorite pritrdilno, se dekle sprosti in gladko odgovarja na preostala vaša vprašanja. Nato dekletu nekaj vprašanj zastavi še policist Khan. Ko jo sprašuje, govori tiho, in čeprav vzpostavi očesni stik z njo, ne zadrži pogleda. Pogosto jo nagovori z imenom in v naslanjaču sedi tako, da se naslanja nazaj, stran od mize. Ko sta oba končala z izpraševanjem, se zahvalite dekletu in kulturni mediatorki in poveste, da se boste oglasili, če boste potrebovali več informacij ali če boste dekletu morali zastaviti še kakšno vprašanje. Dekletu še pojasnite, da boste zdaj začeli preiskovati njene navedbe in da se boste morda morali pogovoriti z drugimi člani njene družine, vključno z njenim očetom. Nazadnje preverite še, ali se dekle lahko zateče kam, kjer bo na varnem, in jo opomnite, naj pokliče policijo, če bo v nevarnosti.

Vprašanja za razpravo:

- Ali policijska postaja predstavlja varno in prijetno okolje?
- Kje bi utegnilo biti primernejše?
- Tolmačenje kulturne mediatorke – se lahko domislite kakšne slabosti tega? Kaj pa prednosti? S katerimi drugimi službami bi si še lahko pomagali?
- Kaj se je po vašem mnenju dobro obneslo?
- Kaj bi same morda naredile drugače?

Ozadje primera

Telefonist na policijski postaji je prejel prijavo mladega dekleta, da ji je oče zagrozil s smrtjo, če ne bo odpotovala v Pakistan in se poročila s svojim bratrancem. Dekle čaka na policijski postaji na informativni razgovor.

Scenarij št. 2

Policistki, ki vodita razgovor: višja kriminalistka Sarah Smith (glavna izpraševalka), kriminalistka Ellie Khan (druga izpraševalka) – obe sta v civilu.

Dekle je prišlo na policijsko postajo v spremstvu neke ženske. Predstavite sebe in svojo kolegico, kriminalistko Khan, in pojasnite, da se bosta z dekletom pogovorili v sobi za zaslišanje, kjer boste pogovor lahko posneli in tako zagotovili, da bo vse, o čemer se boste pogovarjali, tudi zabeleženo. Dekletu poveste, da ji bosta s kriminalistko Khan obe zastavili nekaj vprašanj, da bi pridobili kar največ informacij. Vprašate, koga je dekle pripeljalo s seboj za podporo. Ženska pojasni, da je ena od kulturnih mediatorok v njihovi skupnosti in da je prišla, da bi dekletu nudila podporo ali ji pomagala s tolmačenjem, če bi bilo potrebno.

V sobi za zaslišanje so 4 naslanjači in mizica. Na mizici stojijo vrč z vodo, kozarci in manjša škatla papirnatih robčkov.

Začnete s pogovorom in zaprosite dekle, naj vam pove vse. Opazite, da se med pogovorom z vami pogosto obrne na kulturno mediatorko za podporo in ohrabritev. Dekle razloži, da jo bodo v naslednjih nekaj tednih poslali v Pakistan, kjer naj bi z dogovorjeno poroko sklenila zakonsko zvezo s svojim bratrancem. Očitno je, da je v stiski, trese se in joče, medtem ko vam pove, da noče oditi, a da ji je oče zagrozil, da jo bo ubil, če ne bo šla, ker da bi s tem osramotila družino. Oče jo je v preteklosti že pretepel, ker je šla ven s sošolci s fakultete, česar pa ni prijavila.

Ko dekle pove svojo zgodbo do konca, začne z njo govoriti kriminalistka Khan. Vpraša jo, zakaj ni prijavila očeta, ko jo je pretepel? Vpraša jo tudi, ali se zaveda, kako bi lahko njene navedbe vplivale na njeno družino in ali je prepričana, da želi nadaljevati s pogovorom. Dekle je videti zelo vznemirjeno, spogleda se s kulturno mediatorko, ji pokima, nato pa privoli v nadaljevanje razgovora. Nagnete se naprej in se začnete pogovarjati z dekletom. Poveste ji, da boste morali gledati v svoje zabeležke, a da jo kljub temu, da je ne gledate, vseeno pozorno poslušate. Nato začnete dekle zasliševati o njeni zgodbi. Ker želite pridobiti kar največ informacij, jo večkrat zaprosite, naj zgodbo ponovi, da se tako prepričate, da ste dobro razumeli vse, kar je povedala. Dekle se obrne h kulturni mediatorki in z njo govori v svojem maternem jeziku. Kulturna mediatorka ji odgovori, potem pa vpraša, ali bi smela tolmačiti za dekle, kadar ne bi razumela kakšne vaše besede ali fraze. Odgovorite, da bi raje videli, da na razgovoru govori samo dekle. Nadaljujete s svojimi vprašanji. Ko končate, se zahvalite dekletu in kulturni mediatorki in poveste, da se boste oglasili, če boste potrebovali več informacij ali če boste dekletu morali zastaviti še kakšno vprašanje. Dekletu še pojasnite, da boste zdaj začeli preiskovati njene navedbe in da se boste morda morali pogovoriti z drugimi člani njene družine, vključno z njenim očetom. Nazadnje preverite še, ali se dekle lahko zateče kam, kjer bo na varnem, in jo opomnite, naj pokliče policijo, če bo v nevarnosti.

Vprašanja za razpravo:

- Ali policijska postaja predstavlja varno in prijetno okolje?
- Kje bi utegnilo biti primernejše?
- Katere službe bi se lahko poslužili, da bi dekletu pomagali razumeti in tolmačili bolje?
- Kaj se je po vašem mnenju dobro obneslo?
- Kaj bi same morda naredile drugače?

Ozadje primera

Telefonist na policijski postaji je prejel prijavo mladega dekleta, da ji je oče zagrozil s smrtjo, če ne bo odpotovala v Pakistan in se poročila s svojim bratrancem. Dekle čaka na policijski postaji na informativni razgovor.

Scenarij št. 3

Policista, ki vodita razgovor: višji kriminalist Pete Smith (glavni izpraševalec), kriminalist Tom Khan (drugi izpraševalec) – oba sta v civilu.

Dekle je prišlo na policijsko postajo v spremstvu neke ženske. Predstavite sebe in svojega kolega, kriminalista Khana, in pojasnite, da se bosta z dekletom pogovorila v sobi za zaslišanje, kjer boste pogovor lahko posneli in tako zagotovili, da bo vse, o čemer se boste pogovarjali, tudi zabeleženo. Dekletu poveste, da ji bosta s kriminalistom Khanom oba zastavila nekaj vprašanj, da bi pridobila kar največ informacij. Vprašate, koga je dekle pripeljalo s seboj za podporo. Ženska pojasni, da je ena od kulturnih mediatork v njihovi skupnosti in da je prišla, da bi dekletu nudila podporo ali ji pomagala s tolmačenjem, če bi bilo potrebno. Dekle in kulturno mediatorko vprašate, ali jima lahko ponudite čaj, kavo ali vodo, in se opravičite, ker je oprema v sobi za zaslišanje zelo osnovna.

V sobi za zaslišanje so mizica in štirje trdi stoli.

Začnete s pogovorom in zaprosite dekle, naj vam pove vse. Opazite, da se med pogovorom z vami pogosto obrne na kulturno mediatorko za podporo in ohrabritev. Dekle razloži, da jo bodo v naslednjih nekaj tednih poslali v Pakistan, kjer naj bi z dogovorjeno poroko sklenila zakonsko zvezo s svojim bratrancem. Očitno je, da je v stiski, trese se in joče, medtem ko vam pove, da noče oditi, a da ji je oče zagrozil, da jo bo ubil, če ne bo šla, ker da bi s tem osramotila družino. Oče jo je v preteklosti že pretepel, ker je šla ven s sošolci s fakultete, česar pa ni prijavila.

Ko dekle pove svojo zgodbo do konca, začne z njo govoriti kriminalist Khan. Vpraša jo, zakaj ni prijavila očeta, ko jo je pretepel? Vpraša jo tudi, ali se zaveda, kako bi lahko njene navedbe vplivale na njeno družino in ali je prepričana, da želi nadaljevati s pogovorom. Dekle je videti zelo vznemirjeno, spogleda se s kulturno mediatorko, ji pokima, nato pa privoli v nadaljevanje razgovora. Nagnete se naprej in se začnete pogovarjati z dekletom. Poveste ji, da boste morali gledati v svoje zabeležke, a da jo kljub temu, da je ne gledate, vseeno pozorno poslušate. Nato začnete dekle zasliševati o njeni zgodbi. Ker želite pridobiti kar največ informacij, jo večkrat zaprosite, naj zgodbo ponovi, da se tako prepričate, da ste dobro razumeli vse, kar je povedala. Dekle se obrne h kulturni mediatorki in z njo govori v svojem maternem jeziku. Kulturna mediatorka ji odgovori, potem pa vpraša, ali bi smela tolmačiti za dekle, kadar ne bi razumela kakšne vaše besede ali fraze. Odgovorite, da bi raje videli, da na razgovoru govori samo dekle. Nadaljujete s svojimi vprašanji. Ko končate, se zahvalite dekletu in kulturni mediatorki in poveste, da se boste oglasili, če boste potrebovali več informacij ali če boste dekletu morali zastaviti še kakšno vprašanje. Dekletu še pojasnite, da boste zdaj začeli preiskovati njene navedbe in da se boste morda morali pogovoriti z drugimi člani njene družine, vključno z njenim očetom. Nazadnje preverite še, ali se dekle lahko zateče kam, kjer bo na varnem, in jo opomnite, naj pokliče policijo, če bo v nevarnosti.

Vprašanja za razpravo:

- Ali policijska postaja predstavlja varno in prijetno okolje?
- Kje bi utegnilo biti primernejše?
- Katere službe bi se lahko poslužili, da bi dekletu pomagali razumeti in tolmačili bolje?
- Kaj se je po vašem mnenju dobro obneslo?
- Kaj bi same morda naredile drugače?

6.8 Izroček z besedilom pesmi "Love the Way You Lie" – Eminem z Rihanno

Angleščina	Slovenščina
[Rihanna:] (chorus) Just gonna stand there and watch me burn Well, that's alright because I like the way it hurts Just gonna stand there and hear me cry Well, that's alright because I love the way you lie I love the way you lie [Eminem:] I can't tell you what it really is I can only tell you what it feels like And right now there's a steel knife in my windpipe I can't breathe but I still fight while I can fight As long as the wrong feels right it's like I'm in flight High off her love, drunk from her hate, It's like I'm huffing paint and I love her the more I suffer, I suffocate And right before I'm about to drown, she resuscitates me She fucking hates me and I love it. "Wait! Where you going?"	[Rihanna:] (refren) Boš samo stal tam in gledal, kako trpim? Že prav, saj mi je bolečina všeč. Boš samo stal tam in poslušal, kako ihtim? Že prav, saj so mi tvoje laži všeč. Všeč mi je, kako mi lažeš. [Eminem:] Ne vem, za kaj v resnici gre, lahko samo povem, kako mi je. Kot da nekdo mi z nožem rano je v vrat zadal, duši me, a se borim in se ne bom predal. Ko delam, kar ni prav in mi je fajn, sem od njene ljubezni zadet, od njenega sovraštva pijan, Bolj kot jo rad imam, bolj trpim, dušim se, in tik preden se utopim, začutim, kako me sovraži, in spet oživim. »Čakaj! Kam greš zdaj?«

"I'm leaving you!" "No you ain't. Come back." We're running right back. Here we go again It's so insane 'cause when it's going good, it's going great I'm Superman with the wind at his back, she's Lois Lane But when it's bad it's awful, I feel so ashamed I snap, "Who's that dude?" "I don't even know his name." I laid hands on her, I'll never stoop so low again I guess I don't know my own strength [Rihanna:] (chorus) [Eminem:] You ever love somebody so much you can barely breathe when you're with 'em You meet and neither one of you even know what hit 'em Got that warm fuzzy feeling Yeah, them chills used to get 'em Now you're getting fucking sick of looking at 'em You swore you'd never hit 'em; never do nothing to hurt 'em Now you're in each other's face spewing venom in your words when you spit them You push, pull each other's hair, scratch, claw, bit 'em	»Zapustila te bom!« »Ne, pa ne boš. Pridi nazaj.« In že se vrneva na staro. In že sva spet tam. Kdo bi razumel: ko je vse v redu, se imava odlično, kot Superman in njegova gospodična. A živ obup, ko nama ne gre. Sram in jeza pograbit me. »Kdo je ta tip?« »Pojma nimam, kako mu je ime.« Udaril sem jo in nočem več pasti tako nizko. Še sam nisem vedel, kako sem močan. [Rihanna:] (refren) [Eminem:] Si že kdaj tako ljubil žensko, da ti je jemalo dah? Spoznala sta se in se zaljubila na mah. Bilo vama je toplo pri srcu in ja, tudi mene je kar treslo od vznemirjenja. Zdaj pa si ženske že prav pošteno sit. Čeprav prisegel si, da ne boš dvignil roke nadnjo, si skačeta v lase in strupeno sikaš vanjo. Ko se prerivata, praskaš in grizeš.
---	--

Throw 'em down, pin 'em So lost in the moments when you're in them It's the rage that took over, It controls you both So they say it's best to go your separate ways Guess that they don't know you 'cause today that was yesterday Yesterday is over, it's a different day Sound like broken records playing over but you promised her Next time you'd show restraint You don't get another chance Life is no Nintendo game But you lied again Now you get to watch her leave out the window Guess that's why they call it window pane [Rihanna:] (chorus) [Eminem:] Now I know we said things, did things that we didn't mean And we fall back into the same patterns, same routine But your temper's just as bad as mine is You're the same as me When it comes to love you're just as blinded	Podreš jo na tla in roke ji ukleščiš, v teh trenutkih ne veš več zase. Preplavi vaju bes in vaju stisne v pest. Zato pravi, da je bolje, če se razideta. Očitno te ne pozna, ker danes je to za tabo, včeraj je preteklost in danes je nov dan. Zveniš kot lajna, a si obljubil, da naslednjič jezi ne boš popustil, popravnih izpitov več ni in tudi ne novih priložnosti. A ker spet si lagal, ona odhaja in ti boš ostal. Te bolečine nisi pričakoval. [Rihanna:] (refren) [Eminem:] Vem, da sva si marsikaj grdega izrekla, se skesala, padla v stare vzorce in spet se opekla, a tudi ti si vzkipljiva, veš, enaka sva si, oba enako zaslepljena od ljubezni in strasti.
--	--

Baby, please come back It wasn't you, baby it was me Maybe our relationship isn't as crazy as it seems Maybe that's what happens when a tornado meets a volcano All I know is I love you too much to walk away though Come inside, pick up your bags off the sidewalk Don't you hear sincerity in my voice when I talk Told you this is my fault Look me in the eyeball Next time I'm pissed, I'll aim my fist at the drywall Next time? There won't be no next time! I apologize even though I know it's lies I'm tired of the games I just want her back I know I'm a liar If she ever tries to fucking leave again I'mma tie her to the bed and set this house on fire I'm just gonna [Rihanna:] (chorus)	Ljubica, vrni se, prosim. Jaz sem bil kriv za to, ne ti. Najin odnos morda ni tako čudaški, kot se zdi, morda je pač tako med vročerkvnimi ljudmi. Preveč te ljubim, da bi te pustil, da greš. Poberi torbe in pridi k meni spet. Ne slišiš, da iz srca ti govorim? Saj pravim, da sem bil jaz kriv, ne ti. Poglej me v oči. Ko se naslednjič razjezim, bom raje udaril v steno. Naslednjič? Ne, ne bo se ponovilo! Opravičujem se, a nisem iskren. Sit sem teh igrice, a nočem, da gre. Lažnivec sem, vem, a naj še enkrat poskusi oditi, privežem jo na posteljo in zažgem to hišo, jebenti. Tako bo [Rihanna:] (refren)
--	--